

Ad thimotheum II.

ad mām suam et instruit euz ad instruēdū diuites. Et pmo fa-
cit hoc. Scdo agit de instructiōe thimothei ibi. (O thimo-
thee etc.) Et semp qm̄ instruit eum ad instructionē alioz mo-
net vt nō negligat se. Et circa p̄mū pmo excludit vitia que
solēt in diuitibus abūdare. Scdo iducit ad bona ibi. (Be-
ne agere etc.) Itē circa p̄mū pmo pponit vitia que solēt eē
in diuitibus. Scdo excludit hec: reddendo rōnez hui⁹ ibi.
(In incerto etc.) Dicit ḡ. Diuitibus etc. Diuitie abundātiā
importāt. Est aut abundātia spūaliuz et he sunt v̄e diuitie.
Esa. 33. Diuitie salutis sapiā et scia timor dñi ip̄e est thesau-
rus eius etc. Quedam corpales et he non sunt v̄e diuitie: qz
nō sufficiūt. Et ideo dic̄ euz quadā diminutiōe huius secu-
li. Baruch. 3. Qui argētū et aurū in quo cōfidūt hoies the-
sauricant etc. Dis ḡ p̄cipe. Quādo de seruis egit nō posuit
p̄ceptum: qz hoc est virtus q̄ hō vtat̄ auctate ad maiores
nō ad minores. Et iō dicit. Nō dimittas p̄pter diuitias et
p̄pter statū eoz qn̄ p̄cipias. Et quid d̄z p̄cipere: Nō subli-
me sapere. i. nō sentire aliqd̄ excelsū de se. Nunqd̄ hoc ē
malū: Respōdeo. Pōt reddi maluz ex duobus. P̄mo si
sublime sapit de se p̄pter ea q̄ nō habēt excellētiā verā. Et
hoc est si in rebus tēporalibus. vñ qui p̄pter exteriorē ex-
cellētiā sublime sapit de se iordinate sapit: et ē superbia. Et
tñ carnales nō aliā sublimitatē curant nisi istam: et hec ac-
quiri pōt p̄ diuitias. Eccles. 10. Pecunie obediūt oia. Un-
de qz diuites h̄s hec habēt ianiter extollunt. Itē alio mo-
do: qz sunt quedā que habent sublimitatē: sicut dona spūa-
lia. Ecc. 1. 25. Quā magnus est qui iuenit sapiāz et sciam etc.
In his enī aliquis pōt iordinate sapere sublimitatē nō ex
natura donoz: s̄z vel attribuēdo sibi qd̄ non h̄z. Uel nō re-
cognoscēdo a deo ea que h̄z. Uñ in p̄mis est iordinatio p̄-
pter defectū rerū. In sc̄dis p̄pter inordinationē affectus.
Scdm̄ vitii in diuitibus ē spes mūdanoz. Uñ dic̄. Neqz
sperare etc. Job. 31. Si putauī aux̄ robur meū et obrigo dixi
fiducia mea etc. puer. 10. Suba diuitū v̄bs fortitudis ei⁹.
(Deide cū dic̄. In incerto etc.) Assignat rōnez monitiōis.
In eo enī sperat aliquis vñ credit auxiliuz h̄re. Auxiliū
enī habet a forti: sed diuitie sunt fragiles et inestimabiles.
Mat. 6. Nolite thesauricare etc. S̄z in deo vbi est v̄a spes
ponēda. Jere. 17. Btūs vir qui cōfidit in dño et erit dñs fi-
ducia eius. Jac. 1. Dat oibus affluenter. S̄z hoc quod dic̄.
Abunde ad fruēdū dupl̄ pōt exponi. Uno mō vt fruitio
sumat̄ p̄ gaudio. et hoc modo ē etiā in corpālibus. Uel vt
p̄ hec pueniamus ad fruitionē dei.
(Deide cū dicit. Bene agere etc.) Monet ad operādū
bonū. Qui aut̄ habent affectū ad diuitias. p̄mo nitunt̄ ad
acquirēdū nō habitas. Scdo vt vtant̄ habitas. Tertio vt
ad finē diuitiarū pueniāt. Dec tria monet hic apl̄s p̄mo
vt acgrāt spūales diuitias quas nō habēt. Et iō dicit. Be-
ne agere etc. Esa. 1. Discite bene facere etc. Quātuz ad scdm̄
sciēdū est q̄ duplex est vsus diuitiarū. Unus est tenere et
alius est dare: s̄z p̄ncipalis ē dare. Et iō ista duo ponit. pri-
mo vt dent. Uñ dic̄. Facile tribuere. i. sine grauitate cor-
dis iteri⁹. 2. Cor. 9. Nō ex tristitia aut ex necitate etc. Et si-
ne tarditate. puer. 3. Ne dicas amico tuo. vade et reuerte-
re et cras dabo tibi cū statiz possis dare. Job. 31. Si oculos
vidue expectare feci. Scdo vt custodiat nō qd̄ tñ ad suā
vtilitatē s̄z ad qd̄dam cōe. Unde dicit. ad cōmunicandū. i.
habere eas sicut cōes. Ro. 12. Necessitatibus sanctorū cō-
municantes. Quātū ad tertiū vt ad finē thesauricādi pue-
niant. iō dicit. Thesauricare etc. Thesaurus spūalis est cō-
gregatio meritoz q̄ sunt fundamētū futuri edificij qd̄ no-
bis p̄paratur in celo: qz tota p̄paratio future gl̄ie est p̄ me-
rita que acgrimus per gr̄az que est p̄ncipiū merēdi. Mat.
6. Thesauricate vobis thesauros in celo: vbi neqz tinea etc.
p̄ Cor. 9. Sic currite vt comprehendatis.

(Deide cū dicit. O thimothee etc.) Instruit ip̄m thimo-
theum. Et pmo vt bona conseruet. Scdo vt mala deuiter
ibi. (Deuitas etc.) Dicit ḡ. O thimothee depositū custodi.
Depositū hois est omne bonū quod h̄z quilibz quod sibi cō-
missum est a deo vt cōseruet et multiplicet. Ecc. 1. 7. H̄ram
hois quasi pupillā cōseruabit. p̄ Cor. 15. Et gr̄a eius in me
vacua non fuit. Et sic dicit ei vt depositū custodiat. i. vt se
in gr̄a dei cōseruet et multiplicet. Qui enī abscondit talen-
tum puniē. Et sp̄aliter prelati habēt deposituz. s. curā p̄ri-
moz et fidelii. Jo. vlt. Pasce oues meas. Deb. vlti. Ip̄s p̄-
uigilat q̄si rōne reddituri p̄ animabus vestris etc. Thi.
p̄mo. Bonū depositū custodi. Itē q̄ mala vitet: p̄cipue ibi
la q̄ sunt nata coinquinare fidē. cui⁹ rō est: qz sic p̄nceps se-
cularis ponit ad custodiendā vnitatē regni: ita spūalis ad
seruandā vnitatē spūalē. Pax aut̄ regni p̄sistit in iusticia.
et iō ille ordinaē ad iusticiā. Sed vnitatis ecclie est in fide. et
iō p̄ncipalr monet ad custodiam fidei. Luc. 22. Ego roga-
ui p̄ te vt nō deficiat fides tua etc. Similr aut̄ posset corū
pi fides p̄ fallaciā sicut etiā quelibz scia. S̄z sic d̄. p̄. elenē.
Fallacia q̄nqz sit ex voce q̄nqz ex re. Uñ est fallacia in di-
ctione et extra dictionē. Et sic fides aliq̄n corrumpit̄ p̄ ali-
quas voces iordinate sicut dicit Hierony. q̄ ex verbis i-
ordinate platis sit heresis. Et iō dicit. Prophanas etc. Qz
nō velle audire aliqd̄ noui est oblatrare cōtra consuetudi-
nes. S̄z noua p̄phana nō sunt audiēda. S̄z p̄phana noui-
tas est quādo inducūt aliqd̄ cōtra fidē. Et dicit nouum ad
id quod est antiquū. Hoc fecit nestorius quando dixit de
v̄gine maria chzistotochos: vt i ferret q̄ nō eēt mater dei.
Et iō sancti patres in ephesino cōcilio instituerūt q̄ dicere
tur theotochos. 2. Thi. p̄. Formā habēs sanoz verboz q̄
a me audisti in fide et dilectiōe in x̄po iesu. Et cap. 2. Pro-
phana et vaniloquia deuota etc. Quādoqz vero corrumpit̄
per rōnes reales et sophisticas. Et istud vitādū est. Et di-
cit. Per oppositiones scie falsi nominis. qz nō est vera scia
sed apparēs. Scia enim fm̄ p̄p̄riam rōnez nō est nisi ve-
roz. Impossibile autē est q̄ verū sit verū cōtrarium: licet
quādoqz duo falsa sint sibi cōtraria: et ideo impossibile est
q̄ illud quod repugnat veritati diuine que est summa ve-
ritas sit verū. Col. 2. Videte ne quis vos decipiat p̄ phiaz
et inanē fallaciā fm̄ traditionē hoium: fm̄ elemēta mun-
di et nō h̄z x̄pm etc. Promittētes. i. dicētes se habere. Jere.
10. Stultus factus est ois homo a scia sua. Que nō est dei.
qz qui loquit̄ mēdaciū ex p̄p̄riis loquit̄. Jo. 8. Jere. 2. Si
ly memphicos et taphnicos cōstuprauerūt te vsqz ad verti-
cē etc. Esa. 47. Sapia tua et scia tua hec decepit te etc. Bra-
tia dei tecum. Amen.

(Explicit p̄funda et subtilis explanatio mirifici doctoris
sanctissimi thome aquinatis ordinis fratrū predicatorū su-
per p̄ma eplā gloriofi gentiū apl̄i pauli ad thimotheuz.

(Incipit deuotissima expositio eiusdez angelici doctoris
gloriofi thome aquinensis ordinis fratrū predicatorū sup
sc̄da eplā eiusdē sc̄ssimi pauli gētiū apl̄i ad thimotheuz.

Nocte et die estu v̄rebar et

gelu etc. Genesis. 31. Verba sunt Jacob ostē-
dentis et cōmēdantis curam pastoralem ac
pastorale officium. In q̄bus circa hoc offi-
cia ponunt̄ sc̄z assiduitas: patientia sollici-
tudo. Primuz est: qz sine iurmissione debz
curam gregis gerere. Unde dicit. Nocte et die. Nocte orā-
do: die erudiēdo. Esa. 21. Sup speculaz dñi ego sum stans
ingiter per diem: et sup custodiā ego sum stans totis nocti-
bus. Uel per diem. i. tempore p̄speritatis: et per noctem. i.
tempore aduersitatis. In quibus prelatuz debz respicere

curas gregis. z. cori. 6. Per arma iusticie a dextris et a sinistris etc. puer. 17. Qui tempore diligit quod amicus est etc. Scdus est quod maxie plato patientia necessaria est. Debz. n. platus propter gregis salute oia sustinere. Jo. 10. Bonus pastor aiaz suam dat pro ouibz suis etc. puer. 19. Doctrina viri pro patientia noscitur. Unde dicit. Estu idest feruore istatis psecutiōis. Jac. pmo. Exortus est sol cum ardore et arefecit fenū etc. Helu. i. timore futuroz. z. Lor. 7. Foris pugne itus timores etc. Tertium est quod preest in sollicitudine. vt dicit Ro. 12. Et hoc expellit somnū negligētie. Unde subdit. Sen. 31. Eugiebatqz somnū ab oculis meis. puer. 6. Discurre festina suscita amicum tuū ne des oculis tuis somnū etc. Recte g̃ hec vba materie huius epistole cōueniūt. In prima. n. instruit eū de ordinatione ecclesiastica. In hac autē scda agit de sollicitudine tāta pastoralī vt et martyriū sustineat pro cura gregis vt patet in prologo.

CAP.

I.

Paulus apostolus iesu christi pro voluntate dei secundum promissionem vite que est in christo iesu: Thimotheo charissimo filio: gratia et misericordia et pax a deo patre nostro et christo iesu domino nostro.

Diuidit autē hec epla in salutationē et narrationē: scda ibi (Gras ago etc.) Itē prio ponit persona salutās. Scdo persona salutata. Tertio bona optata. Persona salutans describitur ex noie paulus quod sonat modicitatē: quod ei opetit pro humilitatem mētis et tribulatiōem quā faciūt hominē paruus. In tñ quod xps dicit minorat pro passionē. Deb. z. Eū quod in modico ab angelis minoratus est etc. Itē ex dignitate quā primo ponit. Scdo dignitatis originē. Tertio fructū. Dignitas est magna quod est aplos. i. missus a xpo. Luc. 6. Elegit duodecim ex ipsis quos etiā aplos noiauit etc. Hāc dignitatē adeptus est quod plus oibz laborauit. i. Lor. 15. et Gal. 2. Qui operatus est petro in apostolarū circūcisiōis opatus est et mihi iter gētes etc. Origo aplos est voluntas dei. Unū dicit. Per voluntatē dei quā quā pueniūt quod se igerūt: quos dicit. Deb. 5. Nemo assumit sibi honore: sed quod vocat a deo tanquā aaron etc. Itē quā pmitunt pro peccatā populi. Job. 34. Qui regnare facit hoiez pro peccatā populi etc. sed hic pro voluntatē dei. Quod dicit quod nō pro voluntatē suā. Fructus autē nō est aliqd terrenū sed hz pmissionē. i. ad sequēdā vitā eternā pmissaz a xpo. Hic dicit eē finis platoz. i. Lor. 9. Illi quod dē vt corruptibile coronā accipiāt: nos autē incorruptā. Dan. 12. Qui ad iusticiā erudunt multos quod stelle in ppetuas eternitates etc. Persona salutata est thimotheus fili⁹ ei⁹ ab eo puerfus. Act. 16. Charissimus quod sibi vnanimis. Phil. 2. Neminē habeo tā vnanimē etc. Bona optata sunt tria. s. grā pro quā est remissio peccatoz: mīa pro quā cōsequimur finale bonū. Pax. Glo. i. tranquillitas mētis: hec cōpetit plato quod ad hoc ponit vt paces procuraret. Jo. 10. dixit dñs. Pax vobis. Et pcepit intrātibz domum pacē offerre ei vt habet. Matt. 10. Et hoc a deo patre est dator ois boni. Jac. 1. Itē a iesu xpo quod est mediator in quātū hō dei et hōi. z. Pe. 1. Per quē maxia nobis et p̄ciosa pmissa donauit.

C Lectio.

II.

Gratias ago deo meo: cui seruiō a progenitoribus meis in conscientia pura quod sine intermissione habeo: tui memoriam in orationibus meis nocte ac die desiderans te videre. Ad memoriam lachrymarum tuarum vt gaudio implear. Recordationem accipiens eius fidei que est in te nō ficta: que et habitauit

primum in aula tua loide: et matre tua eunice: certus sum autem quod et in te.

Hic incipit eplaris narratio in qua pmo munit eū p̄pites psecutiones. Scdo futura picula ecclesie. z. ca. ibi. (Voc autē scito etc.) Itē pmo iducit ad istatiā pdicationis quod tunc erat cā et occasio psecutionis. Scdo hortat ad sustinendas tribulatiōes pro xpi ibi. (Tu g̃ etc.) z. ca. Itē prio memorat bona ipsius thimothei. Scdo hortatur eū ad vsuz bonoz bonoz pro istatiā pdicatiōis ibi. (Per quā etc.) Tertio ponit se in exēplū ibi. (In quod positus suz etc.) Itē pmo ponit affectus que habebat ad thimotheū. Scdo ponit bona huius quod puocabāt eū ad hō affectū ibi. (Memor etc.) Affect⁹ ostenditur per duo. s. p̄ ones et desiderium. Et iō grās agit deo de affectu que hz ad thimotheū quod est charitatis et charitas est p̄ncipale donū. Quasi dicat. Reputo me grām psecutiōis quod sic sincerē affectū habeo ad te. Et dicit. Deo meo cui specialiter fuiō a progenitoribz meis: nō a parētibz carnalibz: quod p̄ me Thy. 1. Xps venit peccatores saluos facere quoz prius sum ego. s. seruitio deriuato a progenitoribus meis. s. patriarchis et pphetis quod deo sincere seruiuerunt. Et dicitur a progenitoribz: quod filij facili⁹ imitant pfectionem paternaz tū quod instrunt ab eis vt thobias: tū quod est hō facili⁹ imitatur amicos. Et quod seruiō eis: In scia pura: quia vt habetur Abac. 1. Mundi sunt oculi tui dñe ne videāt malū et respicere ad iniquitatem nō poteris etc. z. Lor. 1. Gloria nostra hec est testimonium cōscie nostre. De quo agit grās. quod sine intermissione siue die prosperitatis siue nocte aduersitatis oro pro te. Itē ex desiderio. iō dicit desiderās te videre. s. pro solationē vtriusqz. Ro. 1. Desidero. n. videre vos etc.

Deinde cum dicit. (Memor etc.) ostendit bona que erāt in thimotheo. Et pmo memorat affectū ei⁹ ad se. Secūdo fidē ad deū ibi. (Recordationez etc.) Dicit g̃. Memor lachrymarum quas effudit quā discessit ephesus ab eo paratus ad martyriū. Vel lachrymarum quod fudit in orōnibz: et hz vt gaudio implear. i. hec memoria implet me gaudio. Phil. 2. Implete gaudiū meū etc. Itē memor fidei ad deū. Si dem eius. primo cōmemorat. Secūdo ostendit eam a parentibus deriuatā et non nouiciā. Dicit ergo. Recordationem etc. Fides necessaria est prelato qui est fidei custos. Deb. 11. Sine fide impossibile est placere deo. Et dicit. Nō fictam. Vera enim per opa bona est. Jac. 2. Ostende mihi sine operibus fidem tuam: ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. i. Timo. 1. Sinis pcepti est charitas etc. Sap. primo. Effugiet fictū etc. Et hec nō noua: sed habitauit primum in aula tua etc. Act. 16. dicit quod fuit filius mulieris vidue. Certus autem. vel per reuelationē vel per iudicia. quod et in te.

C Lectio.

III.

Propter quam causam ammonco te vt resuscites gratiam dei que est in te pro impositionem manuum mearum. Nō enim dedit nobis deus spiritus timoris: sed virtutis et dilectiōis et sobrietatis. Nōli itaqz erubescere testimonium domini nostri: neqz me vincitum eius: sed collabora euangelio secundum virtutem dei qui nos liberauit et vocauit vocatione sua sancta: nō secundum opera nostra: sed secundum propositum suum et gratiam que data est nobis in christo iesu ante tempora secularia. Manifestata est autem nunc per illuminationē saluatoris nostri iesu christi. qui destruxit quidem mores et illuminauit autē vitam

Ad timotheum II.

et incorruptionem per euangelium.

Supra comedat eum de bonis gratis: hic hortatur ad usum gratuito sibi dato: precipue in predicatioe euangelii. Et monet generaliter ad usum date sibi gratie. Secundo specificat quibus sit usus gratie ibi. (Noli itaque erubescere etc.) Item primo ponit monitionem. 2. et rationem ibi. (Noli enim dedit nobis etc.) Dicit ergo. Fides non ficta in mente et anima et in te est. Propter quam eam etc. Huiusmodi est sicut ignis qui quando obregit cinere non lucet: sic gratia obregit in homine per torpore vel humanum timorem. Unde timotheus effectus pusillanimitas torpuit circa predicatioem. Et ideo dicit. Resuscita gratias sopitam. i. thes. 5. Spiritus non lite extinguere. Et addit. Que est in te per impositionem manuum mearum: a quo. i. ordinatus erat episcopus. In qua manus impositione data est ei gratia spiritus sancti.

Deinde cum dicit. (Noli enim etc.) ponit rationem monitionis et sumit ex ratione diuinorum munerum. Qui enim accipit munus operatur secundum congruentiam muneris: ergo secundum additionem diuinorum munerum debemus deo seruire. Est autem duplex spiritus huius mundi. Est horum distinctio est spiritus enim significat amorem quod nomen spiritus impulsione importat: et amor impellit. Duplex autem est amor. scilicet dei et hic est per spiritum dei et amor mundi et hic est per spiritum mundi. i. cor. 2. Noli enim accepimus spiritum huius mundi etc. Spiritus autem mundi facit amare bona mundi et timere mala temporalia: et ideo dicit. Non enim dedit nobis deus spiritum timoris. i. mundani: quia huiusmodi aufert a nobis. Mat. 10. Nolite timere eos qui occidunt corpus etc. Est alius spiritus timoris domini et sanctus: et iste facit vos timeat deus: hic autem est sine pena et sine offensa et hic est a deo. Mat. 10. Timete eum qui potest et animas et corpus perdere in gehennam. Et addit: scilicet virtutis quia per spiritum sanctum dirigimur in malis et hoc per virtutem. scilicet fortitudinis contra aduersa mundi. Luc. 11. Sedete in ciuitate donec induamini virtute ex alto. Item dirigimur in bonis: quia quantum ad affectionem ordinamur per dilectionem charitatis: dum quod omnia que diligit refert in deum. Unde dicit. sed dilectionis. i. Jo. 3. Qui non diligit manet in morte. Item quantum ad bona exteriora: et ideo dicit. Et sobrietatis. i. ois temperantie seruando debitum modum et mensuram: vt. scilicet temperate utatur bonis mundi. Tit. 2. Sobrie et iuste et pie uiuamus in hoc seculo etc. i. Thi. 3. Opus episcopi est irreprehensibilem uisum uxoribus uirum sobrium etc.

Deinde cum dicit. (Noli etc.) specificat usum gratie: et primo excludit tria huic usui. Secundo hortatur ad usum gratie ibi. (Sed collabora etc.) Absoluta autem predicatio poterat impediri per duo. Primo per erubescencia. Secundo ex pena apostoli quam patiebatur per euangelium: et ideo quantum ad primum dicit. Noli itaque. scilicet ex quibus habes spiritum fortitudinis erubescere etc. Predicatio enim christi si referatur ad sapientiam mundi uidebatur stulta. unde erubescencia habere uidebatur. i. Cor. 1. Nos autem predicamus christum crucifixum iudeis quod scandalum: gentibus autem stulticia etc. Ro. primo. Noli enim erubescere euangelium. Luc. 9. Qui me erubuerit et meos sermones huiusmodi hominis erubescet etc. Quantum ad secundum sciendum est quod si latro uideret aliquem suspensum erubescit se confiteri socium eius. Sic quia apostolus erat vincens poterat eum timotheus erubescere: et ideo dicit. Neque me vincit eius. Ephe. 6. Pro quo legatione fungor in cathena. Eccl. 4. Noli renerearis primum tuum in casu suo etc.

Deinde cum dicit. (Sed collabora etc.) hortatur ad usum gratie primo in generali. Secundo ostendit ex quo fiducia hunc usum aggrediat ibi. (Secundo virtute etc.) Dicit manifestat quod dixit ibi. (Noli scilicet etc.) sed collabora. Dicit ergo. ne erubescas: sed sis mecum labora. i. cor. 3. Unusquisque propriam mercedem accipiet. Et dicit euangelio: quod potest esse ablatiui casus: et hic in euangelio predicatio datiu casus: et sic ad laudem euangelii. vt. scilicet crescat. Sap. 3. Bonorum laborum gloriosus est fructus etc. Et sic cum fiducia non propria: quia non sufficientes sumus cogitare aliquid a nobis: quasi ex nobis etc. Sed secundum dei virtutem. i. habendo fiduciam de

virtute dei. Esa. 40. Qui dat lassio virtutem et his qui non sunt fortitudinem et robur multiplicat. Nec virtus manifestatur per duo. scilicet quantum ad affectum quia liberamur a malis. Et ideo dicit. Qui nos liberauit. i. Esdr. 8. Liberauit nos de manu inimici et infidiatore in via. Jo. 8. Si filius uos liberauerit. Et quantum ad hoc quod uocat nos ad bona. Et uocat uocatione sua sancta: quia uocauit ad sanctificandum. Ro. 8. Quos predestinauit hos et uocauit. i. Pe. 2. Qui de tenebris nos uocauit in admirabile lumen suum. Et manifestat quod dicit dicens. Noli scilicet opera etc. ubi ostendit quod per uirtutem dei liberati et uocati sumus non per humanam. Et primo ostendit eam uocationis nostre et liberationis esse a deo. Secundo processus cause ibi. (Que data est etc.) Tertio comedat datorum cause. scilicet gratie et eius seruatores ibi. (Qui destruxit etc.) Dicit ergo uocauit non per nos virtutem: quia si non per opera nostra que sunt effectus uirtutis. Tit. 3. Non ex operibus iusticie que fecimus nos sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit etc. scilicet uirtutis eius. Est autem duplex causa humane salutis que est a deo. Una est eterna. scilicet predestinatio. Alia est temporalis. scilicet gratia iustificationis. Quantum ad primum dicit. Secundo propositum. i. predestinationem que est propositum misereri. Ephe. 1. Operatur omnia secundum propositum uoluntatis sue. Ro. 8. His qui sunt propositum uocati sunt sancti etc. Quantum ad secundum dicit. Et gratiam. Ro. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius. Circa processum gratie primo ostendit quod est preparata gratia Secundo quod collata. Tertio per que. Primum ostendit cum dicit. Que data est etc. i. prout est nobis dari ante tempora secularia sicut dicit philosophus. Seculum nihil aliud est quam mensura duracionis aliquid per res: unde diuersa secula diuersa sunt etates hominum. Unde unum seculum durat mille annis. quia homo potest uiuere quantum ad medium et in medio hominum: que non excedit mille annos. Tempora ergo secularia sunt que mensuratur res mutabiles: et hec inceperunt cum mundo: sed predestinatio ante mundum. Ephe. 1. Elegit nos in ipso electi uirtutionem mundi etc. Et dicit. In christo iesu: quia non sumus electi ut saluemur propriis meritis: sed per gratiam christi: quia sicut predestinatio salutem nostram ita modum salutis nostre. Jo. 1. Huiusmodi et ueritas per iesum christum facta est. Sed hec predestinatio prius erat occulta: sed nunc est manifesta: et quod sicut ceptus cordis per opera: unde nunc in effectu operis suis electis manifestauit per illuminationem. proprie loquitur manifestare. n. est in luce ducere. Job. 18. Abscondita produxit in lucem. Sic ergo manifestata est per hoc quod misit christum nos illuminantem. Esa. 60. Surge illuminare hierusalem quia uenit lumen tuum etc. Luc. 1. Illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent etc.

Deinde cum dicit. (Qui destruxit etc.) comedat christum illuminatores et primo eius uirtutem quantum ad mala que abstulit. Secundum quantum ad bona que protulit. Dicit ergo. christus propter hoc quod pro nobis passus satisfecit deo pro peccatis nostris. prout per. 3. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est etc. Et peccatum erat causa nostre mortis corporalis. Ro. 6. Stipendium enim peccati mors: et ideo destruedo peccatum destruxit mortem. Osee. 13. Ero mors tua o mors etc. Lotulit etiam perfecta bona. primo anime in presenti per gratiam fidei. Abac. 2. Iustus meus ex fidei uiuit. Sed est imperfecta bec uita: sed perficietur in gloria. Jo. 17. Nec est uita eterna ut cognoscatur etc. Secundo mortalitate carnis resultat ex gloria anime. i. Cor. 15. Opus corruptibile per iduere incorruptionem etc. Jo. 10. Ego ueni ut uitam habeat. scilicet iam per gratiam: et abundantius per gloriam in futuro. Item ibidem. Quis uiuit et credit in me non morietur in eternum.

Lectio.

III.

In quo positus sum ego predicator et apostolus et magister gentium. Ob quam causam etiam bec patior sed non confundor. Scio enim cui credidi: et certus sum: quia potens est depositum meum

seruare in illum diem. Formam habe sanorum
verborum que a me audisti in fide et in dilectio-
ne in xpo iesu. Bonum depositum custodi per
spiritum sanctum qui habitat in nobis. Scis enim
hocque auersi sunt a me omnes qui in asia sunt:
ex quibus est philletus et herimogenes. Sed mise-
ricordiam dominus onessifori domini: quia sepe
me refrigerauit et catenam meam non erubuit: sed
cum romam uenisset sollicitate me quaesuit et inuenit.
Sed illi dominus inuenire misericordiam a deo
in illa die. Et quanta ephesti ministravit mihi:
tu melius nosti.

Supra monuit ad sollicitatem christi predicatores. hic inducit ad
hoc per sui exemplum et primo ponit hoc. Secundo inducit ad sui se-
quelam ibi. (Forma habes etc.) Tertio ostendit sequendi ne-
cessitatem ibi. (Scis B etc.) Itē primo ponit suum officium. Secun-
do ostendit quod patitur per sui officii executionem ibi. (Ob quam cau-
sam etc.) Tertio spei certitudinem ibi. (Scio. n. etc.) Descri-
bit autem officium suum tripliciter. quod dicit se predicatorem ad ex-
citandum ad bonos mores. infra. 4. Predica uerbum. in ista oportu-
tate a ipse etc. Marc. ult. Predicate euangelium omni crea-
ture etc. Apostolum ad regendum ecclesiam: quod apostoli sunt plati ec-
clesie. Gal. 2. Qui operatur est petro in apostolatum circūcisio-
nis operatus est et mihi iter gentes etc. Et magistrum insti-
tutum ad docendum fidei sanctitatem et cognitionem dei. i. Timo.
2. Doctor gentium in fide et in ueritate. Job. 2. Sily syon exul-
tate et letamini in domino deo nostro quod dedit uobis doctores iusti-
cie etc. Et dicit in quo positus sum ego etc. Ubi nota tria. Primum
quod ipse non assumpsit sibi: sed ab illo positus est Deo. 5. Nemo assu-
mit sibi honorem: sed quod uocat a deo tanquam aaron etc. Secundo
in positione designat ordinem: itē firmitas quod secundum ordinem rationis
institutus firmiter mansit Jo. 15. Posui uos ut eatis et fructum
asseratis et fructus uester maneat etc. Iudic. 5. Stelle ma-
nentes in ordine et cursu suo.

Deinde cum dicit. (Ob quam causam etc.) ostendit que patitur pro
sui officii executione dicens hec aduersa patior. s. vincula et te-
dia: et hoc per fidei christi. infra. 2. Laborem usque ad vincula etc. Et
dicit ob hanc causam quod pati simpliciter non est laudabile: sed propter iustam
causam. Mat. 5. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam etc.
Et idem est ei ad confusionem quod patitur propter iustitiam. i. Pe. 4. Nemo
ultra patiat quasi homicida aut fur aut maledicus aut alienorum
appetitor si autem ut christianus non erubescat etc. Act. 5. Ibant
apostoli gaudentes etc.

Deinde cum dicit. (Scio etc.) ponit certitudinem spei: quod facit
ed non confundit: etiam hec puenit ex magnitudine dei promittentis.
Et idem dicit. Qui credidi etc. Et nota quod uino modo credere
est actus fidei et est sensus. Scio etc. i. scio quod ille qui promissit est
uere et potes ad reddendam uitam eternam quam repromi-
sit homini fidei existenti. Sed contra ex hoc sequitur quod eadem
est scia et fides et idem est scitum et creditum quod est impossibile quod de
ratione sciti est quod uideatur: de ratione crediti quod non. Respondeo in fi-
de duo sunt. s. id quod creditur et ille cui creditur. De eo quod credi-
tur non potest esse scia quod sic perderet crediti rationem: sed deo cui
creditur est scientia quod per euidentissimas rationes est scitum quod deus est uere-
rax. Et sic dicit. Qui credidi. i. Jo. 4. Nolite omni spiritui cre-
dere: sed probate spiritus si ex deo sunt. Proverb. 14. Innocens
credit omni uerbo etc. Alio modo dicitur credere fidei eius cui committit
rem suam et hic sensus est uerior quasi dicat. De ipsum laborem
et possessiones credidi. i. commisi deo scio quod potes est depositum
meum seruare etc. Et non quod depositum dicitur dupliciter. Uno modo quod ego
deposui. Et sic homo deponit apud deum salutem suam quam se deo
totum committit. i. Pe. 5. Dem sollicitudinem uestram in eum pycie

tes quam ipsi cura est de uobis etc. ps. Facta super dominum curam tuam
et ipse te enutriet etc. Itē deponit opera sua quam. s. non statim re-
cipit remunerationem suam sed in posterum. Et sic beneficium
deponit illud apud deum: et hoc usque in illum diem quando iu-
dicabit occulta hominum: quod tunc reddet deus mercedem labo-
rum suorum. i. Sap. 10. et Esa. 3. Dicite iusto quam bene. quonia
fructum adiuuentionum suarum comedet etc. Uel depositum. i. quod pe-
nes me positum est. s. officium euangelii. Act. 9. Uas electionis est
mihi iste ut portet nomen meum etc. Etiam deus est potes conser-
uare suum apostolum usque ad mortem suam.

Deinde cum dicit. (Formam habes etc.) inducit ad sequelam
sui et duplex ista. Una dicit habe: altera habes. Si dicit ha-
bens sic primo potest idoneitatem quam potest thimotheo ad imi-
tandum exemplum apostoli. Secundo hortatur ad imitandum ibi. (Bonum
depositum etc.) Apostolus autem bonam idoneitatem habuit secundum duo
s. secundum eruditionem quam ad cognitionem. Et idem dicit. Sanorum
uermorum etc. Itē secundum uirtutem. Unde dicit. In fide et dilectio-
ne. Dicit ergo. Non potes te excusare si patienter te non habeas
usque ad vincula sicut ego: quia tu es habes formam sanorum uer-
borum. s. quod non continet falsitatis corruptionem. Tit. 2. Loquere
quod decet sanam doctrinam. Et dicitur doctrina sana non corrupta esse
et tunc nos sanos facit. Et addit. Que a me audisti: quasi di-
cat non es deceptus quia hoc tibi tradidi quod a christo audiui. p. me
Lor. 11. Ego enim accepi a domino quod et tradidi uobis. Luce. 10.
Qui uos audit me audit etc. Et hoc in fide et dilectione quod si
aliquis omnia uerba sana sciret et non crederet non esset idoneus nec
etiam diligeret quia de facili recederet a doctrina uel per aduer-
sa uel per propria. Heb. 11. Sine fide impossibile est placere deo etc.
i. Jo. 3. Qui non diligit manet in morte etc. Et hoc in christo iesu
sui quia uera fides est eorum quod christus docuit et uera dilectio est in christo
quod dedit spiritum sanctum per quem deum diligimus. Nec igitur habens
custodi bonum depositum: quod. s. dedit tibi. i. officium predicationis
ut nunquam a ueritate recedas nec propter timorem officii predicationis
nisi uollo tempore dimittas. puer. 4. Omni custodia sua cor
tuum etc. p. me Timo. 6. O timothee depositum custodi etc. Et
hoc custodi bono adiutorio. s. per spiritum sanctum. p. me cor. 3. Ne-
scitis quia templum dei estis et spiritus dei habitat in uobis etc. Ser-
uandum aliam litteram monet ad duo. Primum ad sanam doctrinam. Se-
cundo ad perseuerantiam in ea sententia quando et quam non imitat.

Deinde cum dicit. (Scis hoc etc.) ostendit necessitatem moni-
tionis ex defectu et profectu aliorum. Quando. n. aliquis uidet ali-
quos sociorum suorum proficere et aliquos deficere nititur sequi bonos.
Et idem primo commemorat deficientes: secundo proficientes ibi.
(Det misericordiam etc.) Ostendit ergo quod custodiat. aliter est
periculum. p. me Lor. 10. Qui se existimat stare uideat ne ca-
dat etc. Et ideo dicit. Auersi etc. Glo. Isti fallacia erant pleni:
simulate. n. fuerant apostolo ut. s. adiscerent uerum facerent caluniam
apostolo. Isti ergo sunt auersi a me sunt modo in asia inter
quos precipue sunt isti duo qui auersi sunt per iacobus.

Deinde cum dicit. (Det misericordiam etc.) ostendit aliorum pro-
fectum et precipue cuiusdam onessiphori commemorans. Primum bona
quod sibi contulit rome. Secundo quod in asia. Itē primo optat ei dei mi-
sericordiam. 2. ostendit meritum misericordie. Tertio tempus misericor-
die. Primum cum dicit. (Det misericordiam etc.) Recte optat ei
misericordiam: quia presens uita miseria est. Job. 14. Non natus de
muliere breui uivens tempore: repletus multis miseriis etc. Dicit. det
non solum persone: sed familie: quia propter bonitatem unius
deriuatur gratia ad totam familiam. Mat. 10. Si quidem
fuerit domus illa digna ueniet pax uestra super eam etc. Meritum autem
misericordie est misericordia quam ha-
bebant in apostolum. Unde dicit: quia sepe me refrigerauit
s. quiete prestando. Mat. 5. Beati misericordes quam ipsi mis-
eris consequentur. Ecclesi. 18. Nonne ardorem refrigerabit ros etc.
Phil. 16. Uiscera sanctorum regenerunt per te frater etc. Et
catenam meam etc. infra. 2. Laborem usque ad vincula qua-

Ad timotheum II.

si male operans etc. non erubuit sed cum romam venisset sol-
licite ut amicus quesivit. Ecclesi. 6. Si possides amicis in-
tentatione posside illum etc. Prover. 17. Omni tempore di-
ligit qui amicus est etc. Operat autem misericordiam fu-
turi seculi cum dicit. In illa die: in qua. s. dominus iudicabit
omnes quando misericordia est necessaria: non solum aut
rome sed et ephesi. Et ideo dignus est diuina misericordia.

CAP.

II.

Ergo fili mi confortare in gratia
que est in christo iesu: et que audi-
sti a me per multos testes: hec com-
mendat fidelibus hominibus qui ido-
nei erunt et alios docere. Labora
sicut bonus miles christi iesu. Ne-

mo militans deo implicat se negociis seculari-
bus ut ei placeat cui se probauit. Nam et qui cer-
tat in agone: non coronabitur nisi legitime cer-
tauerit. Laborantem agricolam oportet primum
de fructibus accipere. Intellige quod dico: dabit. n.
tibi dominus in omnibus intellectum.

Supra induxit timotheum ad diligenter euangelium predicaciones
inducit eum hic ad constantem tolerantiam martyrii. Et primo inducit
eum ad sustentandam passionem pro salute fidelium. Secundo docet eum
qualiter resistat infidelibus ibi. (Noli vobis etc.) Tertio primo in-
ducit preparationem ad martyrium sustentandum. Secundo exhortatio
martyrii ibi. (Memor esto etc.) Preparatio martyrii pre-
mittitur quantum ad tria. Primum est animi fortitudo. Secundum est
bonorum dispensatio ibi. (Et quod audisti etc.) Tertium est fructuo-
sus militie labor ibi. (Labora etc.) Requirit autem ad mar-
tyrium animi fortitudo que est circa pericula mortis: et ideo di-
cit. Tu ergo fili mi. s. que per euangelium genui confortare in gra-
tia. ps. Viriliter agite et confortet cor vestrum etc. non in te. s. cui
fortitudo est vana: sed in deo. Ephe. 6. Confortamini in domino et
in potentia virtutis eius etc. In gratia. i. gratuito dei dono pro-
pter. Jo. 1. Vita et veritas per iesum christum facta est etc. Secundum est dispen-
satio bonorum. Circa quod notandum est quod quando aliquis adducitur
ad mortem disponit de suis. Non ergo minus debet esse sollicitus san-
cti de bonis spiritualibus sibi creditis quod non dispereat post eorum
mortem: sed alijs credat: et ideo monet eum ut si ad martyrium ve-
nerit quod dispenset doctrinas fidei. Et primo ponit quod acce-
pit quia per auditum. Unde dicit. Que audiui a me et
ego a christo. Et dico a me non singulariter: sed confirmata per mul-
tos testes. i. per leges et prophetas. Rom. 3. Testificata a lege
et a prophetis etc. Vel per apostolos. i. Cor. 15. Siue enim ego siue illi
sic predicauimus et sic credidistis etc. Deinde media. i. quantum
sunt accepta. Sap. 7. Quam sine fictione didici et sine inuidia
edico etc. Fidelibus hominibus: ut. s. non querant lucrum tempo-
rale. s. gloriam dei. i. Cor. 4. Dicite iam quod iter dispensatores ut fi-
delis quod inueniat etc. Mat. 24. Fidelis seruus et prudens quem
constituit dominus super familiam suam etc. Item quod sunt idonei ad dispen-
sandum. Debent autem esse idonei tripliciter. Primo intellectu ut sint sa-
pientes ad intelligendum. Luc. 21. Ego dabo vobis os et sapientiam
etc. Item lingua ut facili ad docendum. Esa. 50. Dominus dedi-
dit mihi linguam eruditam ut scientiam suscitare eum qui lassus est ver-
bo etc. Item opere: quod cepit iesus facere et docere. Act. 1.

Deinde cum dicit. (Labora etc.) ponit tertium. s. legitimum mi-
litie labor ad quem primo hortatur. Secundo ponit laboris primum
ibi. (Noli etc.) Tertio militie stipendia. Laborate etc. Item
primo hortatur ad legitimum laborem. Secundo exponit quod labor sit
legitimus ibi. (Nemo etc.) Dicit ergo. Labora etc. Est autem tripli-
citer aliquis miles christi. Primo in quantum pugnat contra peccata. Job.
7. Militia est vita hominis super terram etc. 4. Lunctis diebus quibus

nunc milito expecto etc. Et hec pugna est contra carnem mundum
et dyabolum. Ephe. vlt. Non est nobis colluctatio aduersus car-
nem et sanguinem etc. Secundo est aliquis miles christi pugnano contra
errores. z. Cor. 10. Arma militie nostre non sunt carnalia: sed
potentia deo ad destructionem munitionum consilia destruen-
tes etc. Tertia est militia martyrum contra tyrannos. Et hec est la-
boriosior. Job. 25. Numquid est numerus militum eius? Et non des-
quiescere miles quod dicitur a militia sustentanda.

Deinde cum dicit. (Nemo etc.) exponit quod sit legitimum la-
bor. Et primo inducit eum ad laborem. Secundo ostendit qualis debet
esse bonus miles ibi. (Ut ei placeat etc.) Primo circa primum duo
facit: quod exemplum ponit. Secundo manifestat. Dicit ergo. Nemo etc.
Circa primum sciendum est quod aliter est finis militie spiritualis: et aliter est finis
militie corporalis: quod finis militie corporalis est ut obtineat victo-
ria contra hostes prece: et ideo milites debent abstinere ab his que abstra-
hant a pugna. puta a negociis et deliciis. i. Cor. 9. Qui in agro
concedit ab omnibus se abstinere etc. Sed militie spiritualis finis est
ut victoriam habeat ab hominibus qui sunt contra deum: et ideo opus quod
abstineat ab omnibus que distrabunt a deo: hec autem sunt negocia
secularia: quod sollicitudo huius seculi suffocat verbum. Et ideo
dicit implicat se. Sicut. Negocia secularia sunt temporalia
hoc autem apostolus fecit quod vixit de labore manuum suarum. Respon-
deo dicens est quod apostolus dicit implicat et non dicit exercet: ille
autem eis implicatur cui cura et sollicitudo iungitur circa ipsa. Et
tunc proprie ipsa hec interdicitur militibus christi in quantum ostenditur
non esse necesse implicari animam. Item non dicit simpliciter implicat: sed
dicit implicat se: quod quibus implicat et non se implicat. Implicat enim
se quando sine pietate et necessitate assuit: sed quod necessitas
officij pietatis et auctoritatis exercet tunc non implicat se sed
implicat hominem necessitate. Ro. 16. Assistatis ei in quocumque nego-
cio vestri indigerit. La autem quere non debet se implicare est ut ei
placeat. primo Jo. 2. Si quis diligit mundum non est charitas patris
in eo. Qui enim est miles christi deuouit se ad militandum deo: et ideo
desiderat conari ut ei placeat cui se deuouit.

Deinde cum dicit. (Noli etc.) ponit laboris premium. Et quod
diceret aliquis. O paulus magna inopia: sed quod est eorum fructus?
Respondet assumptis exemplum in pugnis secularibus: ubi non
omnes: sed legitime pugnantes accipiunt coronam. Sic gerit et in
spiritualibus quod nullus coronabitur nisi fuerit debitas leges pugne
i. Cor. 9. Illi quod est corruptibile coronam accipiat: nos autem
incorruptam etc. Sap. 4. In perpetuum coronata triumphat etc.

Deinde cum dicit. (Laborate etc.) ostendit stipendia interdicitque
ei, negocia secularia. Et primo proponit stipendia sub meta-
phora. z. exponit ibi. (Intellige etc.) officium. n. predicato-
rum et doctorum est officium militum: in quantum insurgunt contra hostes et vi-
cia. Item agricole in quantum fructu faciunt promouendo ad bona
vnius ager est ecclesia: et principalis agricola est deus iterius
et exterior operans. Jo. 15. Ego sum vitis vera et pater meus agri-
cola est etc. Voces autem exterioris adhibet ministerium. i. Cor.
3. Ego plantavi apollo rigauit: deus autem incrementum dedit etc.
Isti sunt exteriores agricole. Job. 31. Si animam agricolam
eius afflixerit etc. Isti ergo agricolam opus fructum accipere: huius fru-
ctus sunt opera virtutum. Ecclesi. 24. Flores mei fructus ho-
noris et honestatis etc. Gal. 5. Fructus autem spiritus est charitas
gaudium pax patientia etc. Inter hos fructus sunt et fructus ele-
mosynarum. Act. 9. Decerat plena fructibus bonis et elemosy-
nis quas faciebat. Isti ergo debent principaliter fructum percipi-
re ut ipsi gaudeant. primo de subditorum fructibus. Phil. 4.
Itaque fratres mei charissimi et desideratissimi gaudium
meum et corona mea etc. Secundo de subsidijs temporalibus
non pro premio principali sed stipendio. Gal. 6. Comuni-
cet autem is qui catheticat verbo: vlt. se catheticat in omnibus bonis
Mat. 10. Dignus est operarius cibo suo.

Deinde cum dicit. (Intellige etc.) exponit que dixerat se-
quens modum christi post parabolas. Mat. 13. Qui habet aur-

res audiēdi audiat. Quasi dicat. Reduc hec ad itelligētiā spūales Dañ. 16. Intelligentia enī opus est in viſiōe. quasi diceret aliquis. tu dicis accipe stipēdium o timothee. s; tu nō facis. q; de labore manūz vis viuere. Unde itellige. q; est necessaria discretio. quia ibi nō sunt accipiēda vbi est occasio auaritiē contra euangeliū vel ppter cupiditatē vel ppter ocūz et hoc poteris itelligere. q; dabit rē. i. Jo. 2. Unctio docebit vos de oib; rē. **Lectio. II.**

Memor esto dominum iesum christuz resurrexisse a mortuis ex semine dauid fm euangeliū meum in quo laboro vsq; ad vincula quasi male operans. s; verbum dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos. vt et ipsi salutem consequantur que est in christo iesu cuz gloria celesti Fidelis sermo. Nam si cōmortui sumus. et cōnuemus. si sustinebimus et conregnabimus. si negauerimus et ille negabit nos. si nō credimus ille fidelis pmanet negare seipz nō pōt. Hec cōmone testificans coram deo. Noli contendere verbis ad nihil enim vtile est nisi ad subuersionem audientūz. Sollicite autē cura teipz pba bilē exhibere deo operariū incōfusibilem recte tractantē verbum veritatis.

Supra ponit preparatio ad martyriū. hic ponit exhortatio ad ipm. et pmo pmittit exēplū pemy. Scōo exempluz martyriū ibi. (In quo laboro rē.) Tertio manifestat consequentiā pemy ad martyriū ibi. (Fidelis sermo rē.) Naz pmiū mortis p̄ciose martyriū ē resurrectio gl̄iosa. cui; exēpluz p̄cessit in capite n̄ro x̄po. Et id dicit. (Memor esto.) .q. d. Dñz n̄z iesuz x̄ps supple habe in mēte tribulatiōes. Prouer. 3. In oib; v̄s tuis cogita illū. et ipse diriget gressus tuos. Multa. n. sunt in eo cogitāda. s; sp̄aliter resurrectio. Ad hāc. n. oīa ordīnātur et precipue tot; xp̄iane religionis status. Ro. 10. Si cōfitearis in ore tuo dñm iesum et in corde tuo credideris q; deus excitauit illū a mortuis salueris. Et nota q; nō dicit resuscitātū. q; et si p̄ euz suscitauerit. tñ p̄p̄ia etiā v̄tute resurrexit. et ē p̄mus resurgētūz. p̄cie Cor. 15. S; q; n̄z nām humanā surrexit et mortu; ē ex semine dauid. Ro. 1. Qui fact; est ei ex semine dauid fm carnē rē.

Scōm euāgelii meū. i. a me p̄dicatū. i. Cor. 15. Notū autem facio vobis euāgelii qd̄ p̄dicauit vobis rē. Qui p̄dicat euāgelii ē minister euāgelij. sicut q; baptizat ē minister baptismi. Tñ nō pōt dici baptismā meū. s; euāgelii sic. Et h̄ id q; multū facit exhortatio et sollicitudo.

Deide cū dicit. (In quo laboro rē.) ostēdit se in exēpluz martyriū et pmo ei; penā. Scōo ei; cām ibi. (Ideo. oīa rē.) Tria autē ostēdit eē in pena. s. acerbitatē opprobriū et cōstatiā Acerbitates post cū dicit. In quo. s. euāgelio p̄dicādo v̄l. p quo laboro. i. affligor. et hoc vsq; ad vincula. q; qñ hāc epistolam scripsit erat rome in vinculis. Ephe. vlt. Ministerium euāgelij p quo legatione fungor in cathena. Opprobriū q̄tuz ad ifideles cū dicit. Quasi male operās. xp̄iani enī tūc reputabant pessimi. Luc. 9. Beati eritis cum vos oderit hoies et separauerint et exprobrauerit rē. Xps etiā fuit damnatus quasi male operās. Esa. 53. Et cū sceleratis reputatus est. Cōstatiā autē ostēdit cuz dicit. Sed verbum dei rē. licz enim corpus sit alligatū tñ verbum dei nō ē alligatū. q; p̄dicatio fuit ex voluntate apli q; libera ē p̄cipue pp̄ efficacā charitatis q; nihil timet. Ro. 8. Certus sum enī q; neq; mors neq; vita rē. Quia sicut. p̄me Jo. 3. dī. Maior ē

de corde n̄ro rē. Et dī q; in viculis existēs multos auertit. **D**eide cū dicit. (Ideo oīa rē.) ostēdit cām q; martyre nō pena facit s; cā. Duplex autē ē cā martyriū. s. pp̄ diuinuz honorē et salutē p̄ximi. Propter deū q; dēz. q; Ro. 8. Propter te mortificamur tota die rē. Propter salutē p̄ximoz q; dicit hic. Propter electos. Jo. 15. Maiorē charitatē nemo h̄z vt aīaz suā ponat q; p̄ amicis suis rē. p̄cie Jo. 3. Quā ille p nobis aīam suā posuit et nos debem; p̄ fratrib; aīas ponere. Et dicit pp̄ electos. q; quecūq; bona fiunt sp̄aliter cedunt in bonū electoz nō reproboz. Et quōd; vt et ipsi rē. S; nūqd nō sufficit passio xp̄i. Dicēdū ē q; sic effectiue. sed passio apli dupl; q; dabat exēplū p̄sistēdi in fide. Scōdo q; cōfirmabat fides. et ex h̄ iducebant ad salutē. Et hoc in x̄po. i. q; venit nobis p̄ eū. Mat. 1. Ipse enī saluū faciet populum a peccatis eorum rē. Et hoc nō solum salutem gratie presentem. sed etiā cum gloria celesti. Mat. 5. Merces vestra copiosa est in celis.

Deide cū dicit. (Fidelis sermo rē.) ponit cōsequentiā p̄mū ad meritū martyriū. Et pmo ponit attestationez. Secundo cōsequentiā ibi. (Naz si rē.) Tertio p̄firmat p̄ testimonium ibi. (Hec cōmone rē.) Dicit g. fidelis rē. i. verbū q; dicā ē fidele. Apoc. vlt. Hec v̄ba fidelissima sunt rē.

Deide cū dicit. (Naz si rē.) ponit cōsequentiā et pmo de remuneratiōe bonoz. Scōo de punitione maloz ibi. (Si negauerim; rē.) In premio bonoz sunt duo. s. reparatio p̄ resurrectionē. et supadditio glorie ad quā resurgēt. Et ideo primo ostēdit q; p̄ x̄pm venit ad reparationē vite. Scōo q; p̄ ipm venit ad resurrectionē ibi. (Si sustinem; rē.) Dicit ergo. Si cōmortui sum; s. cū x̄po et h̄ p̄ sacramēti susceptio nez in baptismo. Ro. 6. Cōsepulti enim sum; cū illo p̄ baptis; mu; in mortem rē. Itē p̄ penitentiā nos macerādo. Gal. 6. Qui xp̄i sunt carnē suā crucifixerūt cū vitis et cōcupiscētis. Itē p̄ cōfessione veritatis moriendo sicut et x̄ps. Preciosa in aspectu domini mors sanctor; eius. Si g; cōmortui sum; et cōnuem;. i. sicut ipse resurrexit sic et nos. Ro. 6. Si plantati facti sumus similitudini mortis eius simul et resurrectionis erimus.

Deide agit de gl̄ia quā sc̄ti merent; p̄ mortis ignominā Luc. vlt. Nōne hec oportuit x̄pm pati. Et id dicit. Si sustinuerim;. s. patiēter et opprobria cōregnabim;. i. sil; cuz ipso pueniem; ad regnū. Mat. 5. Beati q; p̄secutionē rē.

Deide cū dicit. (Si negauerim; rē.) ostēdit cōsequentiāz quātuz ad penas. Dupl; autē pōt aliquis peccare contra fidem. p̄rio exterius negādo. Secundo exterius eaz depo; nendo. Quātū ad p̄mū dicit. Si negauerim;. s. coram alijs ipse negabit nos in iudicio. Mat. 25. Amen dico vobis negatio vos rē. Negare ē nō cognoscere eos esse de oib; suis. Quātuz ad sc̄oz dicit. Si nō credimus. id est si fidē a corde abyciamus ipse fides suā tenet. Unde fidelis manet i sua fide. q; fides nihil aliud est q; participatio veritatis. Ipse autem est ipsa veritas que negare se nō potest. Ergo nō est omnipotens. Respondeo. Ex hoc est omnipotens q; seipz negare nō pōt. Possē enim deficere magis est pertinēs ad impotentiā quia q; aliquid deficiat a suo esse est per debilitatem virtutis p̄p̄ie. Christus autē negare seipsum ē deficere a seipso hoc ergo ipm q; non potest negare se est ratio perfecte virtutis. Unde nec peccatum cadit in eum vt est dictum. nec potest negare suāz virtutem et suam iusticiam quin puniat. Mat. vlt. Qui vero nō crediderit condemnabitur. Sed nunquid non potest deus alicui remittere penam. potest quide; secundū ordinē sapiētiē sue. s; p̄tra ordinem sapiētiē et iusticie nō.

Deide cum dicit. (Hoc autē cōmone rē.) cōfirmat per testimonium. Quasi dicat. Simul cum alijs admonēo vt semper habeas in corde testificans coram deo id est testes

Ad timotheum II.

adducens coram quo loquor.

C Deinde cum dicit. (Noli verbis etc.) ostendit quomodo resistat infidelibus: et primo permittit modum resistendi. Secundo ostendit quod sunt quibus resistat ibi. (Prophana etc.) Item primo excludit idebitum modum resistendi. Secundo ponit debitum ibi. (Sollicite etc.) Circa primum primo excludit idebitum modum. Secundo rationem assignat ibi. (Ad nihil etc.) Dicit ergo. Noli etc. Cetero ipse portat cōcertationem in verbis. potest ergo secundum duo intellegi: quia acrimoniam loquens depravat dupliciter vel per se acceditur ad fauorem falsitatis quam quod cum confidentia clamoris impugnat veritatem. Alio modo propter iordinationes quam utitur acrimonia vel ultra modum debitum vel contra quietatem persone. Sed si moderate et cum circumspectis debitis et per veritatem non est peccatum. Et sic in rhetorica est unum instrumentum exhortationis. Tunc in sacra scriptura dicitur quod ipse portat iordinationem. prout Cor. ii. Si quis videt iter vos cōtentionis esse nos non habemus tale consuetudinem neque ecclesia dei. Et dicit verbis. quia aliqui disceptant solum verbis improperum. Et hoc proprie est extendere. Si hoc sit non verbis tantum: sed veris rationibus hoc est disputare: non contendere.

C Deinde cum dicit. (Ad nihil etc.) ostendit rationem documenti. Nam moderata disputatio quam cum ratione fit est utilis ad instructiones: sed quam cum verbis tunc est litigiosa. Iohannes dicit. Ad subversionem: et hoc dupliciter. Uno modo dum quod est certum venit in dubium. Alio modo quia audientes scandalizantur. Prover. 14. Ubi verba sunt plurima ibi frequenter egestas. Ubi Jac. 3. Ubi zelus et contentio ibi inconstantia et opus prauum. Sed nunquid non sine contentione debet quis disputare coram populo de fide. Respondeo distinguendum est ex parte audientium: quia aut sunt solliciti ab infidelibus: et tunc est utilis publica disputatio: quia simpliciter efficiuntur magis instructi quam videtur errantes confutari. Si vero non sunt solliciti ab infidelibus: tunc non est utilis disputatio: sed periculosa. Item est distinguendum ex parte disputantis: quia si disputans est prudens quam manifeste confutet aduersarium: tunc debet publice disputare. si vero non: nullomodo.

C Deinde cum dicit. (Sollicite etc.) ponit debitum modum resistendi. Et primo quantum ad rectam intentionem. Secundo quantum ad rectam operationem. Tertio quantum ad rectam doctrinam. Qui enim vult disputare primo debet scrutari suam intentionem utrum moueatur bono celo. Ideo dicitur probabiliter deo exhibere: quod si probat cor. 2. Cor. 10. Non enim quod seipsum commedit ille probatus est: sed quod deus commedit. ps. Probasti cor meum et visitasti nocte etc. Item quod doctrinam quam predicat ore stabiliat per opera quod nisi faciat est confusione dignus. Ubi dicit. Operari inconstantibus. Quasi dicat. Hec facito: si non confundaris. Item quod recte tractet verbum veritatis vera doceat et utilia audientibus: non querens lucrum et gloriam. scilicet Cor. 2. Non sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei sed ex sinceritate sicut ex deo coram deo in christo loquimur.

Lectio. III.

Rophana autem et vaniloquia deuota. Adultum enim proficiunt ad impietatem: et sermo eorum ut cancer serpit. Ex quibus est hymeneus et philetus: quia a veritate exciderunt. dicentes resurrectionem iam factam: et subuerterunt quorundam fidem. Sed firmum fundamentum dei stat: habens signaculum hoc. Cognouit dominus qui sunt eius: et discedat ab iniquitate omnis qui inuocat nomen domini. In magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea: sed et lignea et fictilia: et quodam quod in honorem: quedam autem in contumeliam.

C Supra instruxit timotheum ostendens modum generalem

quo infidelibus est resistendum: hic ostendit in speciali quibus sit resistendum. Et primo ostendit quibus est resistendum. Secundo quare ibi. (Multum enim etc.) Tertio quomodo ibi. (Iuuenilia etc.) Dicit ergo. Prophana etc. Ubi ostendit duo esse vitanda. scilicet prophana et vaniloquia: et referuntur ad idem vel ad diuersa. Nam prophana dicuntur quasi procul a phano. scilicet cultu diuino. et hec sunt documenta heresum: et hec vitanda. Ideo dicit. Deuita prophana. Potest etiam dici quod hec prophana sunt que fidei repugnant: sed vaniloquia fabulosa. ps. Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum.

C Deinde cum dicit. (Multum enim etc.) ostendit quare hec sunt vitanda. et hoc dupliciter. Primo ex documento quod inferunt. Secundo ex fructu vitandis ibi. (Si quis etc.) Circa primum duo facit. quia primo ostendit quod nocent ad fidei subuersionem. Secundo quomodo non possunt totaliter fidem subuerrere ibi. (Sed firmum etc.) Item primo ponit documentum. Secundo subdit similitudinem ibi. (Et sermo etc.) Tertio exemplum ibi. (Ex quibus est etc.) Dicit ergo. hec sunt vitanda que impediunt pietatem qui cultus dei dicitur. Unde doctrina fidei est doctrina pietatis. Impietas vero est doctrina contra fidem. Unde dicit. (Multum proficiunt etc.) id est producant ad errorem siue ad erroneam doctrinam. Sed hic profectus est in malis abusus. ifra. 3. Mali homines et seductores proficiunt in peius errantes et in errorem mittentes.

C Deinde ponit eorum similitudinem dicens. (Sermo etc.) Heretici enim dicunt a principio quedam vera et utilia. sed cum audiuntur euomunt mortifera. Et ideo dicit. Sermo eorum etc. Ecclesi. 11. Ascintilla vna auget ignis. et ab vno do-
loso augetur sanguis.

C Deinde cum dicit. (Ex quibus etc.) ponit ad hoc exemplum. Vbi enim duo fidem suo tempore corrumpebant. A quibus quidam errantes conuersi sunt in vaniloquium etc. De philetis dicitur supra. i. Auersi sunt a me omnes qui sunt in asia ex quibus est philetus et hermogenes. De hymeneo autem habetur. i. Tim. 2. Ex quibus est hymeneus etc. Et dicit exciderunt. i. Jo. 2. A nobis exierunt. Et hoc aggrauat: quia 2. Pe. 2. Melius enim erat eis non cognoscere viam iusticie quam post agnitionem retrosum conuerti etc. Errabant autem dicentes resurrectionem iam factam esse. De quo Mat. 27. Multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt etc. Et dicebant quod non est alia resurrectio expectanda. sed tunc surrexerunt. Alio modo et melius quam sicut est duplex morsita duplex est resurrectio. scilicet anime et corporis. De resurrectione anime habetur Apoc. 20. Beatus et sanctus qui habet partem in resurrectione prima etc. Dicebant ergo quod omnia que dicuntur in scripturis erant referenda ad resurrectionem animarum que iam facta est. Col. 3. Si confurrexistis cum christo que sursum sunt querite etc. Et hic error est etiam hodie apud hereticos et per istum subuertunt quosdam. Et cogruere dicit. et subuertunt: quia destruunt fundamentum fidei. Act. 13. O plene ois dolo et ois fallacia fili diaboli et inimice ois iusticie non desinis subuerrere vias domini rectas.

C Deinde cum dicit. (Sed firmum etc.) ostendit quod per hereses fides non est totaliter subuertenda. Et primo quod per doctrinas hereticas non potest tota ecclesie fides corrumpi. Secundo ostendit quare deus permittit aliquos errare ibi. (In magna autem etc.) Item primo ostendit immobilitatem fidei electorum. Secundo addit demonstrationem ibi. (Habens etc.) Dicit ergo. Subuertunt sed tamen firmum etc. Hec enim fundamenta sunt illa quibus datur gratia immobiliter standi. Mat. 7. Quod data enim erat supra petram firmum quia immobile. Unde permittit ibi. Mat. 7. Quod venerunt flumina et flauerunt venti et irruerunt in domum illam et non cecidit etc. Vni firmitas dependet primo ex diuina predestinatione. Secundo ex libero arbitrio nostro. Et ideo quantum ad primum

dicit. Hoc firmū fundamentum habet hoc signaculum. i. hoc est signum huius firmitatis. Jo. 3. Qui autem acceperit testimonium eius signauit: quia deus verax est. Et hec est prima pars signaculi. s. ex diuina predestinatione. qz non uult dominus qui sunt eius. et hec est noticia diuine predestinationis. Jo. 10. Ego cognosco oues meas. et alias oues habeo que non sunt ex hoc ouili rē. Mat. 7. Nō noui uos. S3 quantū ad secundū dicit. discedat rē. Quasi dicat si predestinati sunt a deo qz per liberum arbitriū saluabuntur. qz ex hoc qz aliquis finaliter nō adheret peccato ostēdit se eē predestinatus. Et ponit duo que pertinet ad ordinationes in statu salutis. Primū qz cōfiteat fidem. Ideo dicit. Dis qui rē. Ro. 10. Ore cōfessio fit ad salutem. Secundū qz recedat a peccato Mat. 7. Nō oīs qz dicit mihi domine dñe intrabit in regnum celoz rē. Et ideo dicit. discedat rē. Esa. 55. Derelinquat impius uiam suam rē. Qz uero dicit. nominat nō intelligit: qz solum nominet ore sed iterius p fidem et extra per opus.

Deide cū dicit. (In magna rē.) ponit rōnes quare deus permittit aliquos errare licet oēs diligat. Dupliciter autē potest hoc itelligi. qz uel in generali uel in speciali ad hūc uel illū. Si enī ueras in singulari quare dat huic donum perseuerantie et nō illi. nō habet rōnes nisi solaz dei uoluntatem. Augustinus. Quare hunc trahat et illum nō trahat noli uelle iudicare si nō uis errare rē. S3 quare quibusdā dat et quibusdā nō. nō h3 rōnes quā et assignat apls. Ro. 9. Et est eadē ratio cum ista: licet per alia exēpla. Ideo enim dicit. Sustinuit in multa patientia rē. fm enī qz omnia opera qz deus fecit in natura et gratia sunt facta ad manifestandum gloriā dei. Ecclē. 4. 2. Gloria dñi plenus est opus eius. Sic etiam fecit diuersas creaturas ut pfectio diuine bonitatis que nō potest manifestari p ynā sufficienter manifestet p aliā. Ita etiam cōsiderādū est de yno artifice. in domo yna est yna fenestra altera pulchrior. Si quis ergo querat quare nō tota domus est fenestra ratio est qz tota domus esset imperfecta. Similiter dicit apostolus. i. Cor. 13. Si totum corpus esset oculus: ubi auditus: Sic ergo dicit apostolus in effectu gratie qz oportuit qz deus manifestaret iusticiam et misericordiam. Si enī omnes saluaret esset solus eius misericordia. Si omnes damnaret solum eēt iusticia. Et ideo deus uolens manifestare iram. idest iusticiam rē. Et similis ē ratio de perfectiōe ecclesie quaz oportet esse perfectam qd nō esset si nō esset in ea diuersitas. In qua est triplex diuersitas. s. bonoz et maloz. bonoz et melioz. maloz et peioz. Et hanc assignās dicit. In magna autez domo idest ecclesia rē. Baruch. 3. Quisraēl qz magna est domus dei et ingens locus possessionis eius rē. Nō solū sunt rē. ubi aurea et argentea distinguunt a fictilibus. Item argentea ab aureis item fictilia a ligneis. In primo pparatio bonoz et maloz inuitur. In secūdo comparatio bonorum et melioz. In tertio maloz et peioz. Naz aurea et argētea sunt boni. sed aurea meliores: argētea min⁹ boni. Sicut lignea et fictilia sunt mali: sed fictilia sunt peiores. lignea uero minus mali.

Consequenter designat diuersitatē quātū ad uisus: ut boni sint uasa in honore sicut deputati ad honorabile uisus mali uero sint uasa fictilia et lignea quasi deputati in cōtumeliā. idest ad uile uisus. Sūt enī in hoibus quidaz. s. sancti qsi uasa p̄ciosa. Ecclē. 50. Uas auri solidū rē. Act. 9. Uas electiōis ē mihi iste rē. Quidā uo sic uasa uilia. s. mali Esa. 32. Fraudulenti uasa pessima sunt. Ecclē. 21. Cor fatui qsi uas fractū. P̄ria uasa sūt i honore qd dbeēt uita eterna Ro. 2. Dis qdez qz patiētia boni operis gloriā et honore et in corruptione querētibz uita eterna rē. Secunda uasa ad cōtumeliā. i. Reg. 2. Qui autē cōtemnūt me erunt ignobi

les. Et p̄ma diuersitas que est ex parte m̄ae ad diuersitatē ecclesie. Uasa aurea sunt prelati: argētea uero et lignea et fictilia tenētes inferiorē gradū iter quos ē quidā gradus. Et qz subdit quedā in honore rē. nō est itelligēdū qz uasa aurea et argentea omnia sint in honorem. et fictilia in cōtumeliā. quia de quocūqz statu quidaz saluānt: et quidā damnantur.

Lectio.

III.

S quis ergo se emundauerit ab istis: erit uas in honorem sanctificatum et utile domino: ad omne opus: bonum paratum: Iuuenilia autem desideria fuge: sectare iusticiam: fidem: spem: charitatem et pacem cum his qui innocant dominum de corde puro. Stultas autem et sine disciplina questiones deuota: sciens quia generant lites. Seruum autem domini non oportet litigare: sed mansuetum esse ad omnes docibilem: patientem cum modestia: corripientē eos qui resistunt ueritati: ne quando deus det illis penitentiam ad cognoscendam ueritatem et resipiscant a diaboli laqueis: a quo captiui tenentur ad ipsius uoluntatem.

Supra ostēdit qz pphana sunt uitāda p ratiōez sumptā ex nocumēto: hic ostēdit idē p rōnez sumptā ex fructu. Et p̄rio pponit uitationē. Scdo eius fructū ibi. (Est uas rē.) Nā uitationē uocat emundationē. Dicit ergo. quedā sunt uasa in cōtumeliā. Ergo si quis emundauerit se ab istis. qz eoz cōsortia ingnat. Ecclē. 13. Qui tetigerit picē iquinabitur ab ea. Et iō fugiēdi sunt. 2. Cor. 6. Exite de medio et separamini dicit dñs. et imūduz ne tetigeritis rē. Fruct⁹ autē sequēs ē quadruplex. Primus ex ordine ad gloriā. qz erit uas i honore qz si sordidet ab illis erit in cōtumeliā si emūdat se in honore. ps. Nimis honorati sunt amici rē. puer. 25. Aufer rubiginē de argēto et egrediet uas purissimū rē. Alij effectus sunt grē quoz p̄m⁹ est hois sanctificatio. Secundus est hois ordinatio p rectā itentionē. Tertius p operis executionē. Quātū ergo ad p̄mū dicit sanctificatum. i. Cor. 6. Abluti estis sanctificati estis rē. S3 q̄tū ad secundū dicit. Utile dño. S3 nūqd idiget seruitio nostro: Nō ps. Bonoz meoz nō idiges. S3 dicit uile dño: idest uilitate sua cedit ad honore dñi. Act. 9. Ut portet nomē meuz corā gētib⁹ et regib⁹ et filijs israel rē. Quātū ad tertiu dicit. Ad oē rē. ps. Paratus sum et nō suz turbatus. Et dicit. Ad oē bonuz: qz p̄cepta affirmatiua nō obligat ad semp. Et iō d3 eē paratus: ut qñ necesse ē operetur.

Deide cū dicit. (Iuuenilia rē.) iōndit qualr pphana sūt uitāda. Et ponit duo uitāda. Primum ē ueritatio praua. Secundum est doctrina mala ibi. (Stultas autē rē.) Circa primū duo facit. qz p̄rio ostēdit qd sit uitādū. Scdo quid sit sequēdū ibi. (Sectare rē.) Dicit g. Dico qz debes uitare hec ut sis uas emūdatū. Iō iuuenilia rē. Cōsiderādū ē qz dicit hoc qz iste iuuenis erat. Et hec sunt desideria uanitatum exterioroz et carnaliū uoluptatū. Nāle. n. ē iuuenib⁹ qz hec desiderēt. Ecclē. 11. Adoloscētia et uoluptas uana sunt. Lūi⁹ est duplex rō. Una qz nō sunt alia experti. Scda qz h3 delectatiōes nāles sunt ordinate ut medicia laboris. Nā uo in iuuenib⁹ laborat. et iō iclinant ad eas.

Deide cū dicit. (Sectare uo rē.) ostēdit qz sunt sectāda Et sunt q̄tuoz quoz p̄mū ordinat ad subditos. et hec ē iusticia qz p̄nceps ē custos iusticie puer. 20. Rex qz sedet in folio iudicij dissipat oē malū in uisitu suo rē. Scdm ordinat

Ad timotheum II.

ad deū: et hec est fides sine qua impossibile est placere deo. Debre. ii. Tertium ordinat ad primum unūquēque. scilicet charitas et pax que se extendit ad inimicos. i. Cor. 13. Si habuero fides ita ut mōtes trāfferā charitatē aut nō habuero: nihil sum etc. Ex charitate sequitur gaudiū. Pax autē importat ordinatā cōcordiā. Quod autē subdit. Luz his qui iuocāt etc. vno mō exponi potest referēdo ad imēdiatē dictū. Quasi dicat. Sequimini pacē cū his etc. Quod autē dicit. de corde puro. ponit quod nō est speciosa laus etc. Sed Debr. iz. dicit. Pacē sequimini cū oib⁹. Quare gōr hic de corde puro? Respondeo dicēdū ē quod q̄tū in nobis est debem⁹ habere pacē cū oib⁹ si fieri potest sed nō potest esse pax inter bonos et malos: quia pax dicit cōcordiā quā non potest haberi cū malis. Alio mō legitur cū his etc. ut referat ad totū precedēs. Quasi dicat. Ita sectare iusticiā paces et oia sicut et illi qui inuocant etc.

Deinde cum dicit. (Stultus autē etc.) hortat ad vitādū doctrinā malā. Et primo docet quod sit vitādū. Secūdo quid sit sectādū ibi. (Sed māsuētū etc.) Circa primum duo facit. quia primo pponit documētū. Secūdo rōnes assignat ibi. (Sciens quia etc.) Vitādū sunt questionēs stulte q̄tū ad māz: quia sunt de stultis. i. de his qui strariātur sapiētie. i. de his qui sunt in diuinā sapiētia. Das. n. nō dicit hō mouere. scilicet eis resistere Jere. 10. Stultus factus est oīs hō a sciētia sua. Dicit autem sine disciplina q̄tū ad modū: quia clamose sunt. Vel sine disciplina ex parte eorū de quibus dubitat ut puta si veritatē in dubium id quod tota ecclesia tenet. Job. 34. Job. autē stulte locutus est et verba eius nō sonāt disciplinā etc. Questiones autē intantū sunt amāde in q̄tum ducūt ad veritatē per hō opz quod omnes unum dicant. Questiones autem stulte non ducunt ad veritatē sed ad litez: que est vitanda. Esa. 58. Ecce ad lites et contentionē ieiunatis etc. Et ideo dicit. Seruum autem domini etc. id est euz qui se dat seruitio domini prie. 1. 3. Non litigiosum.

Deinde cum dicit. (Sed māsuētū etc.) ostēdit quod sit sectādū Et primo ponit documētū. Secūdo rōne ibi. (Ne qui det etc.) Itē pria in duas: quia primo pponit quoddam generale ad oēs Secūdo quedā necessaria ad singulos ibi. (Docilem etc.) Generale quod debz habere qui vult disputare ē quod sit māsuētus. ps. Docebit mites vias suas. Est. n. māsuētudo virtus cōpescēs ab ira. quā pertinet iudiciū rōnis quā necessaria est in q̄stione et iudicio veritatis. Mat. 23. Discite a me: quia mitis sum et humilis corde etc. In speciali autē debz habere respectū superiorū docilitatē. respectū psecutorū patiētia. respectū falsoz doctorū correctionē. Quātū ad primum dicit. docile. id est paratum corrigi a quocūqz. Et hec est sapiētia celestis Jac. 3. Que autē desursus est sapiētia primū quod pudica ē. deinde autē pacifica. modesta suadibilis etc. Quātū ad secundum dicit. Patiētē. ps. Bene patiētēs erūt ut annūciēt puerb. 19. Doctrina viri ppatiētia noscitur etc. Quātū ad tertium dicit. Cū modestia quia correctio debz esse modesta Gal. 6. Vos qui spūales estis hōstruūt in spū lenitatis etc.

Deinde cum dicit. (Ne qui etc.) assignat rōnes vitatiōis. et respondet cuidā tacite questionē. Posset. n. aligz dicere. Isti resistūt veritati. et ideo iminet necessitas corrigēdi. Respondeo deo quod deus pater eos potest reducere ad penitētiā et ad hoc debet iustus niti. Et primo pmittit penitētiā quā debz intendere aduersarios. Secūdo penitētie fructus. Tertio penitētie necessitatē. Dicit gō. Ne quando. i. ut deus aliqui det eis penitētiā. quia ex superbia resistūt quod difficile videtur dari penitētiā. Sic excludit error pelagū qui dicit dona grē esse ex operib⁹ nostris. quod per hoc p se esse falsum. quia etiā principium bonoz. scilicet penitētia dat a deo. Tren. 5. Lōuerte nos dñe ad te et conuerteremur. Esa. 26. A timore tuo ceppimus. Fruct⁹ vero penitētie duplex est. scilicet cognitio veritatis et liberatio a potestate diaboli. Quātū ad primum dicit. Ad cognoscen-

das veritatē. quia quādo ex malitia resistit veritati ipsa malicia sua excecatur eos. quāsi gō malicia auferit cognoscūt veritatē Jo. 8. Et cognoscetis veritatē. Quātū ad 2^m dicit. Et respiciant etc. i. ab occasiōib⁹ errorū ex parte intellect⁹ sicut false factie. et ex parte affect⁹ sicut sunt inuidia supbia et hō. Necessitas autē penitētie est magna quā nisi habeat diabolus dominat⁹ eis. Un dicit. A quo captiui etc. quia qui facit peccatū seru⁹ est peccati. Jo. 8. Et dicit ad ipsi⁹ voluntatē. scilicet sectādā. Vel ut de hōie faciat voluntatē suā. Ez. 3. Non statim precipitat sicut vellet. Dicēdū ē quod adipiscit q̄tū pmittit sibi: sed difficile ē quod ei auferat. Esa. 49. Nūquid tollet a forti predā aut quod captus fuerit a robusto saluū esse poterit. CAP. III.

Hoc autem scito quia in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa: et erunt homines seipso amātes: cupiditē: elati: supbi: blasphemī: parentibus nō obediētes: ingrati: scelesti: sine affectione: sine pace: criminatores: incontinentes: inimicis: sine benignitate: proditores: proterui: rumidi: et voluptatū amatores magis quā dei: habētes speciē quidē pietatis: virtutem autem eius abnegantes.

Supra instruit eū quod resistat tribulatiōib⁹ et periculis presentib⁹: hic ostēdit quod stet in futura. Et primo pñiciat futura pericula. Secūdo ostēdit idoneitatē suā ad resistēdū ibi. (Tu autē assecut⁹ etc.) Tertio ostēdit qualr resistat ibi. (Testificor etc.) Circa primum duo facit quia primo pñiciat pericula nouissimoz tēporū. Secūdo ostēdit quod eorū vitia sunt et mō vitāda ibi. (Et hos deuota etc.) Itē pria in duas. quia primo pñiciat eē futura pericula in nouissimis tēporib⁹. Secūdo cāz periculoz ibi. Et erūt hoies etc. Dicit gō. Dixi deuota pphana etc. Non solū aut sunt hec mō vitāda: sed in futuro restāt et quāda aliavītanda. Et dicunt nouissimi dies qui sūt pping nouissime diei. Jo. 5. Ego resuscitabo eū in nouissimo die. Hen. penultio Lōgregamini ut annūciē q̄ vītura sunt vobis dieb⁹ nouissimis. Et addit. Instabūt tēpora periculosa etc. Mat. 24. Eritis odio oib⁹ gētib⁹ pp nomē meū. Cā hōz est iniquitatis abūdantia. Mat. 24. Quā abūdabit iniquitas refrigescet charitas multoz: quia fides et charitas vel annullabūt vel totalr pibit. quia q̄to magis aliqd elōgat a suo principio: tāto plus deficit. Et ideo in tēpo illo magis deficiēt fides et charitas: quia plus elōgantur a xpo. Luc. 18. Silius hominis veniens putas inueniet fidē in terra: Et circa hoc primo ponit iniquitatis radicem. Secūdo diuersas eius spēs. Radix autē totius iniquitatis est amor sui ipsius. Duplex autē amor duplicem ciuitatē facit.

Sed cōtra. Quilibet nāliter diligit se. Respondeo. dicens. duplex est quod in homine duo sunt. scilicet nā rationalis et corporalis. Quātū ad intellectualem seu rationalem que interior homo appellatur ut dicitur. 2. Cor. 4. Homo debz plus se diligere quā omnes alios. quia stultus est qui vult peccare ut alios a peccatis retrahat. sed quantum ad exteriorē hominē laudabile est ut alios plus diligat quā se. Unde illi qui se sic tantū amant sunt vituperabiles. Phil. 2. Omnes qui sua sunt querunt: non que iesu christi. Ex hac radice diuerse sunt species iniquitatis. Unde dicit. Lupidi elati etc. Et circa hoc tria facit. quia primo ponit peccata que sunt in abusu rerum exteriorum. Secundo que pertinent ad inordinationem hominis ad alios ibi. (Blasphemī etc.) Tertio que ad seipsum ibi. (Incontinentes etc.) Duo aut sunt in rebus exterioribus. scilicet abūdantia diuitiaz et excellentia bonoz. Quātū ad primum dicit. Lupidi. Et cupiditas primo ponit. quia est radix oīum maloz. Vel est pping amor

vi sui ipsius que est ad bona exteriora. Quātū ad scōm dicit. Elati. Elatio est species supbie que sunt quatuor. Una quādo aliquis attribuit sibi quo caret. Scōda quādo quod ab alio h̄z attribuit sibi ac si haberet a se. p̄. Cor. 4.º. Quid habes qđ nō accepisti r̄. Tertia quando attribuit sibi qđ h̄z ab alio: s̄z meritis p̄p̄ys. Luce. 18. Ieiuno bis in sabba to r̄. Quarta quādo singulariter vult videri supra oēs. et hec est elatio. ps. Dñe nō est exaltatū cor meuz r̄. Qđ dicit supbi: reducit ad alias spēs superbie. Jac. 4. Deus supbis resistit: humilibus autē dat grām. Cōsequēter ponit vitia q̄tum ad alios. Et p̄mo q̄tum ad supiores. Scōdo q̄tū ad equales ibi. (Selesti r̄.) Supior est triplex: s̄z deus r̄ cōtra hūc dicit. Blasphem̄. Esa. p̄. Dereliquerunt dñm blasphemauerūt sc̄m̄ isrl̄: abalienati sunt retro: sum. Itēz parētes: r̄ q̄tum ad hoc dicit. Parētibz nō obediētes. p̄ Reg. 15. Quasi p̄ctm̄ ariolādi est repugnare: r̄ quasi scelus ydolatrie nolle acq̄scere. p̄verb. 30. Oculū qđ subfanat patre: r̄ qui despiciat partū m̄ris sue effodiāt euz corni de torrentibus: et comedāt euz filij aquile. Itē bñfactor in q̄tuz h̄z. Et q̄tum ad hoc dicit. Ingrati. ps. Qui retribuunt mala p̄ bonis r̄. Col. 3. Irati estote. Sap. 16. Ingrati enī spes tanq̄z hybernalis glacies tabescet et disperiet tanq̄z aqua supuacua r̄. C̄ Tunc ponit mala que sunt ad eq̄lem r̄ p̄ximū: et sunt tria. Primū p̄tinēt ad opus. Un̄ dicit. Selesti. i. qui scelera grauiā perpetrāt in p̄ximos. Esa. p̄. Uebgenti peccatrici p̄p̄o graui iniquitate p̄ruis neq̄z filijs sceleratis r̄. Scōm ad effectū. Un̄ dicit. Sine affectiōe. i. sine affectu charitatis et sine pace. Tercio q̄tum ad v̄bum. Un̄ dicit. Criminator. Leui. 19. Nō eris criminatoz nec susurro in populis. Item q̄tum ad seipsum oñdit quedaz alia tripl̄. Primo q̄tū ad corruptionē cōcupiscibilis. Scōdo ad irascibilis. Tercio rōnalis. Quātū ad p̄mū dicit. Incontinentēs. Un̄ dī continentēs qđ se nō tenet in bono p̄posito p̄pter prauas cōcupiscētiās. Ecc. 1. 26. Dis autē p̄deratio nō est digna cōtinentis aīe. Quātū ad irascibile dicit p̄p̄e imites. i. nō māfueti: hec moderat̄ passiones ire. Mat. 11. Discite a me qđ mitis suz et humilis corde. ps. Docebit mites vias suas. Itē ponit aliud qđ p̄tinēt ad affectū irascibilis: s̄z benignitatis exclusio. Un̄ dicit. Sine benignitate. hoc enī est nāle qđ quādo dominat̄ v̄nuz cōtrarioz excludit aliud. Ephe. 4. Estote inuicē benigni r̄. C̄ Deinde ponit vitia que sunt ad corruptionē rōnalis. Hec autē potētia p̄ficitur per prudētiā: prudētie autē opponit aliqđ vitium p̄abusuz prudentie r̄ aliqđ p̄ ep̄ p̄uationē: et v̄trūq; ponit. Quātū ad p̄mū dicit. P̄ditors. Ad prudētiā autē p̄tinēt sagacitas: qua qđem abutunt̄ in malū. r̄ hi sunt p̄ditors. p̄verb. 11. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana r̄. Itē cōstantia qua qđem abutunt̄ dum in malo p̄teruunt. p̄verb. 3. Ne inuitaris prudētie tue. C̄ Deinde ponit vitia que sunt ad p̄uationē prudētie. Et p̄mo ponit p̄uationis causam. Unde dicit. Tumidi. Superbi enī inflantur in agēdis: qđ nō metiunt̄ vires suas: et iō deficiunt. p̄v. 11. Ubi superbia ibi erit et cōtumelia. vbi autēz humilitas ibi et sapiētia. Scōdo ponitur p̄uatio. i. ignorātia: quā addit superbie. Superbus enī est nihil sciens. Un̄ dicit. Leci q̄si nō habētes v̄sum rectuz rōnis. Mat. 15. Leci sunt r̄ duces cecoz r̄. Tercio ponit p̄uationis effectum: qđ temporaria p̄ponunt eternis. Unde dicit. Voluptatus r̄. Esa. 13. Syrene in delubris voluptatis. Sed nunquid est idēz eē cōtinentem et voluptatum amatoz. Respōdeo. Dicendum est qđ nō qđ p̄p̄ie icōtinēs dicitur qui habet spem su giendi: s̄z vincitur ab eis: s̄z p̄p̄ie amatoz earū est itemperatus qui habet corruptaz estimatiōē. C̄ Cōsequēter ponit simulationem dicens. Vabentes r̄. 2. Cor. 11. Opera ry subdoli: virtutem autem eius abnegantes: virtutem. i.

pietatis que dicitur hic dupl̄. Uno modo ip̄a vis pietatis. i. eius virtus. Unde dicit. Abnegantes. i. veritatem non habentes. Tit. p̄mo. Confitentur se noce deum: factis autem negant. Alio modo qđ virtus rei dicitur illud ex quo dependet tota virtus eius. Tota autē virtus pietatis dependet ex charitate: ideo dicit virtutē eius. i. charitatē abnegantes.

Lectio.

II.

Hos deuota. Ex his enim sunt qui penetrant domos: r̄ captiuas ducūt mulierculas oneratas peccatis: que ducūtur varijs desiderijs: semper discentes r̄ nunq; ad scientiam veritatis peruenientes. Quemadmodum autē iannes r̄ mambres resistērunt moyfi: ita r̄ hi resistunt veritati: homines corrupti mente: reprobi circa fides sed vltra non proficiunt. Insipientia enim eoz manifesta erit omnibus: sicut r̄ illozū fuit. Tu autem assecutus es meam doctrinā: institutio nem: p̄positum: fidem: longanimitatem: dilectionem: patientiam: persecutiones: passiones qualia mihi facta sunt: antiochie: iconio: listris quales persecutiones sustinui: r̄ ex omnibus eripuit me dominus.

C̄ Supra ap̄lus descripsit pericula nouissimoz tempoz r̄ cām assignauit: hic docet h̄z etiam in p̄nti esse vitanda. Et p̄mo p̄mittit monitiōē de hoz vitatiōe. Scōdo ostendit in quibus hoibus in p̄nti appareāt p̄dicta ibi. (Ex his enīz r̄.) Dicit ergo. Dixi qđ in nouissimis tēporibus erūt hoies pessimi. Sed non credas te in presenti esse tutū: sed etiam nūc hos r̄ tales hoies deuota: s̄z ne in similit̄ errore labaris. Tit. vlt. Hereticum hoiem post vnam r̄ scōdaz cōreptionē deuota r̄. S̄z tñ q̄tū ad aliqđ vitanda sunt: s̄z nō q̄tum ad sermonē exhortationis. Et tūc ostēdit qđ etiam modo sunt aliqui tales. Et p̄mo ostēdit nocumētuz qđ iferunt. Scōdo defectū quē patiunt̄ ibi. (Hoies reprobi r̄.) Tercio impedimētū quo artantur ibi. (S̄z vltra r̄.) Circa p̄mūz duo facit. qđ p̄mo ostendit ipedimētum quod inferunt subditis. Scōdo impedimentum quod inferunt p̄relatis ibi. (Quēadmodum autē r̄.) Iterū p̄ma in duas: qđ p̄mo ostēdit eoz imprudentiam. Scōdo eoz astutiam ibi. Et captiuas r̄. Quātū ad p̄mū dicit. Deuota qđ iā sunt aliqui tales. Naz ex his r̄. i. ex eoz numero sunt. p̄. Jo. 2. Nūc antichristi multi sunt r̄. nec debetis itelligere qđ ex his fuerunt: s̄z sunt: s̄z selesti r̄ ingrati r̄. quia peccatores iam conuerfi non debent dici peccatores. ps. Nec memor ero nominuz eozum per labia mea.

C̄ Deinde cū dicit. (Qui penetrāt r̄.) ostēdit eoz maliciā. Et ad l̄ras p̄t expōi q̄si iordiate igerētes ser circūcūtes p̄p̄ lucrū. Cōtra qđ Ecc. 21. Pes fatui facil̄ i domū p̄ximi r̄. S̄z p̄p̄ nō p̄hibēt aliqđ visitare afflictos i domibz. Jac. p̄. Religio mūda r̄ imaculata ap̄ deuz r̄ p̄rez. h̄ ē visitare pupillos r̄ viduas i tribulatiōe eoz r̄. Al̄ metaphozice p̄t expōi domū. i. sc̄cia. Sap. 8. Intras i domū meā r̄ q̄scā r̄. Illi qđ penetrāt domos qđ cū astutia volūt scire secreta sc̄cie vt decipiāt alios. Ecc. 13. Ex multa loquela tētabit te: r̄ subridens it̄rogabit te r̄. Nihilominus tñ illis qui curā habēt tiez ingreere statum sc̄cie. p̄verb. 27. Diligenter agnosce vultū pecoris tui tuosq; greges cōsidera.

C̄ Deinde cū dicit. (Et captiuas r̄.) ostēdit eoz astutiam. Et p̄ tagit eoz malitia. qđ abducūt a libertate r̄ statu gr̄e Jac. 1. Qui autē p̄spererit in lege perfecte libertatis r̄. Et

Ad thimotheum II.

ducunt in statum fuitatis qui est status peccati. ps. In cō-
uertendo dñs captiuitatē syon rē. Hoc enī nomen captiui-
tatis importat. Esa. 5. Propterea captiuus ductus est ppl's
meus: qz nō habuit sciam rē. Scđo ostēdit in quas psonas
exercent malicias quas describit pmo a fragilitate sexus.
Scđo ex malicia uersatiōis. Tertio ex vanitate affectio-
nis. Quarto ex defectu discretiōis. Quātuz ad p̄mū dicit.
Mulierculas que sunt minoris discretiōis rē sexus fragi-
lioris. Et dicit. Mulierculas: qz magne dñe habēt aliquos
p̄siliarios. Un̄ nō possunt seduci: s; he sunt tali auxilio de-
stitute. Mat. 23. Comeditis domos viduarū. p̄. Mach. p̄.
Captiuas duxerūt mulieres rē. Quātū ad scđo dicit. One-
ratus peccatis. P̄ctū est onus: qz nō p̄mittit libere icede-
re: nec erectū eē rē stare: s; icuruat. ps. Sic onus graue gra-
uate sunt sup me rē. Et ideo istas specialr decipiūt: qz pec-
catum parat viam seductioni. Item qz male sunt timēt re-
sistere ne pdant. Quātuz ad tertiu dicit. Que ducunt va-
rys desiderys. i. apte sunt vt seducantur ppter varia desi-
deria que habēt. Jac. p̄. Vir duplex animo iconstās est in
oibus vys suis rē. Et iō p̄ma mulier fuit seducta: qz nō ste-
tit constāter in v̄bis dñi: s; dixit: ne forte moriamur. Ecc̄i
9. Ne respicias mulierē multiuolā rē. Quātū ad quartuz
dicit. Semper rē. Curiositas semp noua nititur querere rē
nō vult insistere. Unde dicit. Semp discētes. puer. 9. Mu-
lier clamosa rē. Tamē hoc quod dicit. Semp discētes po-
test reduci ad penetrantes domos.

Deinde cuz dicit. (Quēadmodū rē.) Ostēdit nocumētū
quod afferūt prelatis rē nocumētuz resistēdi eoz doctrine
rē iducit exemplum de exodo vbi magi pharaonis resistē-
runt moysi: qz a p̄ncipio mūdi semp fuit pugna iter v̄itatē
rē falsitatē. z. Pe. z. Querūt v̄o rē pseudo. p̄pbe in p̄plo sic rē
in vobis rē. S; in Exodo isti magi nō noianē: s; hic sic qd
forte habuit ex aliquibus v̄bis iudeoz. Ita isti v̄itati. s. quas
nos p̄dicamus resistunt. Job. 4. Ipsi fuerūt rebelles lu-
mini rē. Act. 17. Semp spiritui sancto resististis.

Losequēter cū dicit. (Voies reprobi rē.) oñdit eoz de-
fectuz in fide rē in opere. In opere hoies reprobi. Hlof. In
operibus. i. qui per opera sua se reprobos ostēdiūt. Jere. 6.
Argentum reprobum vocate eos rē. Itēz in fide corrupti
mente. i. in potētia rōnali. Unūq; enī tunc d̄ corruptū
quādo deficit a p̄p̄ia virtute. Propria autē mentis perfe-
ctio est cognitio veritatis. Unde dicit corruptus mente q
deficit a cognitione fidei.

Losequēter cuz dicit. (Sed vltra rē.) ostēdit quomodo
artant. Et p̄mo ostēdit eos esse impediēdos. Scđo docet
modū impediēdi ibi. (Inspiciētia rē.) Sciēdū est autē cir-
ca p̄mū qz volūtas nocēdi est homini a seipso: s; potestas
nocēdi est a deo p̄mittēte. Et deus nō p̄mittit vt noceat
q̄tuz vult malus: s; imponit terminū. Job. 38. Hoc cōfrin-
gens tumētes fluct' tuos rē. Sic rē dyabolus nō lesit Job
nisi s; qz p̄missus fuit a deo. Sic arrius nō nocuit in ecclia
nisi q̄tuz dominus p̄misit. Apoc. 7. dicit angelus. Nolite
nocere terre rē mari rē arboribus quoad usq; signemus ser-
uos dei rē. Et dicit. Ultra. s. q̄ de' p̄mittit rē. Modus
ipediēdi est vt tollat eoz palliuz rē occultatio: qz nocent.
Job. 4. i. Quis reuelabit faciē indumēti eius rē. Et ideo di-
cit. Inspiciētia eoz manifesta erit deo detegente quādo il-
luminabit abscondita rē. vt d̄ p̄ Lor. 4. Sicut rē illoz: s; z
maghoz pharaonis que fuit manifesta: quia non potue-
runt facere signa.

Deinde cuz dicit. (Tu autē rē.) ostēdit idoneitatē thimo-
thei ad resistēdum h̄ periculis. Et p̄mo oñdit qz erat ido-
neus ex institutione apostoli. Scđo ex experiētia scriptu-
rarū ibi. (Ab infantia rē.) Item p̄mo oñdit quomodo erat
instructus sufficienter ab apostolo. Scđo quōd v̄l̄r instrui

ab alys poterat ibi. (Ois q̄ p̄instructus erat rē.) Circa p̄m
p̄ oñdit quōd instruct' erat v̄bo. Scđo quōd exēplo ibi. (Pro-
positū rē.) S; sciēdū ē qz v̄bo aliq; instruit duplr. Uno d̄
v̄itate agnosceda. Alio d̄ de iusticia opanda. Quātuz ad p̄m
dicit. Tu at affecur' es meā doctrinā. i. instruct' es in fide ca-
tholica: rē iō h̄n p̄t vitare eos. Quātū ad 2m dicit. Meā isti
tutiōez. Institutio ē eruditio q̄ ē de aliq; agēdis q̄ subdū
tur opōni hūane. Phil. 4. Ubiqu; rē i oib' institur' suz rē. Itē
quōd instruct' erat exēplo. Et p̄ q̄tū ad bona agenda. Scđo
q̄tū ad mala tolerāda ibi. (Patiētiā rē.) In bonis faciē-
dis ponit duo. p̄mū ē itētio recti finis. Et q̄tū ad h̄ dicit.
Propositū. qd ē de fine. Sap. 8. Proposui ḡ h̄ac adducere
mibi ad viuādū rē. Et ad h̄ puenit p̄ bona opa q̄ derinā-
tur a trib' v̄tutib'. s. fide. spe. rē charitate. Et p̄ ponit fidem.
Heb. ii. Sine fide ipole ē placere deo. Scđo spez q̄ dicit.
Loganimitatē. q̄ in lōgū expectat. z. Lor. 6. In loganimi-
tate. Tertio charitatē cū dicit. Dilectionē. p̄ Jo. 3. Qui non
diligit manet in morte. Deinde de malis tolerādis instru-
it eū q̄tū ad tria reducēdo ad mēziā. P̄mo patiētiā quas
habuit. Itē mala q̄ sustinuit. Itē dinū auxiliū qd sibi affu-
it. P̄mo ḡ ponit patiētiā q̄ op' p̄fectū h̄z. Et p̄ ponit patien-
tie mām. s. p̄secutiōes i gnāli. Mat. 10. Si vos p̄sequunt' in
vna ciuitate fugite i aliā. Itē i spāli cū dicit. Passiōes q̄ pas-
sus ē in p̄po corpe. z. Lor. ii. Ter virgis cesus suz rē. Ter-
tio in p̄ticulari cū dicit. Qualia facta sūt mibi antiochie rē.
Act. 16. z. 17. Iudei p̄secuti sūt eū p̄ite thimotheo. S; affu-
it dinū auxiliū. Et iō dicit. Eripuit rē. z. Lor. p̄. Qui cōsolat'
nos in oī tribulatiōe n̄ra.

Lectio. III.

Omnes q̄ pie volunt viuere in chri-
sto iesu p̄secutiōne patientur. Aba-
li autēz homines rē seductores profi-
cient in peius: errantes rē in errorem
mittentes. Tu vero permāne in his
que didicisti rē credita sunt tibi: sciens a quo di-
diceris. Et quia ab infantia sacras l̄ras nosti q̄
te possunt instruere ad salutem per fidem que
est in christo iesu. Omnis enim scriptura diui-
nitus inspirata vtilis est ad docendū: ad arguē-
dum: ad corripiendū ad erudiendū in iusti-
cia: vt p̄fectus sit homo dei ad omne opus bo-
num instructus.

Supra p̄posuit thimotheo i exēplū p̄secutiōes q̄s ipse
passus fuit. Et ne videat' ipse solus p̄ h̄ passiōes trāsisse. oñ-
dit eas eē cōes scis. Et p̄ docet quōd sci patiūm h̄ defect' pe-
nales. Scđo quōd mali p̄ficiūt p̄ defectū culpe ibi. (Mali
autē hoies rē.) Dicit ḡ. P̄secutiōes sustinui: rē nō solus ego:
s; rē oēs. Pie sumit duplr. q̄nq; p̄ v̄tute pietatis ad cultuz
dinū. supra eodē. Habētes spēs pietatis. q̄nq; p̄ mīa ad p̄-
ximū. p̄ Thi. 4. Pietas ad oia valet. Oēs ḡ pie rē. i. vo-
lūt obfuarē cultū religiōis xpiane. Ti. z. Sobrie rē iuste rē
pie viuamus in h̄ seculo rē. Et tales p̄secutiōes patiunt' rē
maxime in p̄mitiua ecclia q̄n fides xpi v̄ndiq; ipugnabat'
a iudeis rē gētib'. Et iō Jo. 16. Venit hora vt ois q̄ iterificat
vos arbitret' obsequiuz se p̄stare deo rē. Mat. 24. Eritis
odio oib' gētib' p̄ nomē meū rē. Itē oēs q̄ pie rē. i. vo-
lūt p̄ fidē xpi fuare mīam ad p̄ximū necesse est eos perse-
cutionem pati: rē si non ab extra: tamē ab intus: quādo sez
compatiunt' defectibus p̄ximozuz. quozuz culpas rē pena-
litates vident. scde Lorint. ii. Quis scandalizatur rē ego nō
vroz rē. z. Pe. z. Habitās apud eos qui de die in die iustā
aiam iniquis operibus cruciabant rē. ps. Uidi p̄uarican-
tes rē. Itēz sunt alie p̄secutiōes que sanctis oibus dei

esse nō possunt: scz carnis mundi ⁊ demonis: qz vt habetur
Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spūm rē. Rom. 7. Infe-
lix ego homo quis me liberabit de corpore mortis hui⁹ rē.
ps. Multe tribulationes iustorum rē.

Deide cū dicit. (Mali autē boies rē.) ostēdit qd mali in-
cidunt in peiora mala: scz culpe. Dicit mali in se: scz inq̄tū
peccatis iberēt. Mat. 21. Malos male perdet rē. Et sedu-
ctores. scz in p̄rimoz nocumētū inq̄tuz seorsum ducunt
eos a via vitatis que cōis est. Ro. vlti. Per dulces sermo-
nes et bñdictiones seducūt corda inocentū rē. S3 isti nō
cōtenti malis que fecerūt p̄ficiūt in peius. Apoc. vlt. Qui
in sordibus est sordescat adhuc rē. Sed cōtra. supra eodē
vltro nō p̄ficiēt. Dōm est qd qui p̄ficiunt in peius p̄missi a
deo. et ex itētiōe malicie eoz que semp est ad malū: s3 fm̄
p̄uidentiā dinā p̄hibēt ne possint implere quod ce-
perunt. p̄ficiūt aut in peius mali in seip̄s inq̄tū errāt
circa veritatē. Mat. 22. Erratis nesciētes scripturas neqz
virtutē dei. Itē opere errant ⁊ hoc modo oēs mali errāt.
puer. 14. Errāt omnes qui operant malum. Item in p̄xi-
mis: qz seductores. Unde dicit. In errorem mittētes: ne. s.
possint per p̄peritates venire ad regnum celoz. Lōtra il-
lud supra. Qui pie volunt rē. Esa. 3. Popule meus qui bea-
tum te dicunt ipsi te decipiunt.

Deide cum dicit. (Tu vero rē.) monet eum vt maneat in
sua iustitia: et hortatur euz tripl̄: scz ex parte doctoris.
ex parte ipsius thimothēi et ex parte eoz que accepit. Di-
cit ḡ. Assetur es misericordiam rē. ergo p̄mane in his que
accepisti. Ecclesi. 10. Si spūs potestātē habētis ascenderit
sup te locū tuuz ne dimiseris rē. p̄. Lō. 15. Stabiles esote
et immobiles rē. Diē ḡ. Didicisti et credita sunt tibi: qz glibz
xp̄ianus discit que fidei sunt: et hec est doctrina salutaris.
Jo. 6. Dis qui audiuit a p̄re meo et didicit venit ad me rē.
Sed sp̄aliter documēta fidei sunt credita prelati inq̄tū
debēt alyo ea dispēsare. Gal. 2. Lum vidissent qd credituz
est mihi euāgeliz p̄puty rē. Et quare opz p̄manere? Qz
ego a magistro scie habui qui errare nō potuit. z. Lō. 13.
In me loq̄tur xp̄istus. Et iō i his firmiter p̄mane. Scies
a quo didiceris: qz a paulo qui nō ab hoie neqz per hoiem
didicit rē. Gal. 2. Ex p̄pria cōditōe. Turpe eniz est homi-
ni nutrito in bono a pueritia i senectute deficere. Ecc. 26.
Qui trāsgreditur a iusticia ad peccatum deus parauit eū
ad rompheam. Thimothēus autē sic fuit nutritus. puer.
22. Adolescēs iuxta viam etiā cū senuerit non recedet ab
ea. Un̄ dicit ab ifantia. Et dicit. Sacras litteras que sunt
littere veteris testamēti quas didicit ab ifantia: qz filius
mulieris iudee. Act. 16. Unde mater sua fecit euz erudiri
in eis: quod est cōtra manicheuz: qz apostolus vetus testa-
mētū hic nominat sacras scripturas litteras: qz ab ifantia
sua nō nouit litteras noui testamēti. (Tertio ex pte eoz
que accepit: et est tertia ratio: nam si aliquis h3 aliquā sciē-
tiam in qua nō ē vtilitas deserit eam et trāsit ad aliaz. S3
si scia est valde vtilis stultum ē eam dimittere. Et p̄mo fa-
cit rationē. Secdo manifestat eaz ibi. (Omnis scriptura.)
Dicit ḡ. Dico qd accepisti litteras sacras que nō sunt p̄tem-
nēde qz sunt vtilis. Esa. 48. Ego dominus deus tuus do-
cēs te vtilia rē. Un̄ subdit dicēs. Que te possunt rē. Joā. 6.
Dñe ad quē ibimus. vba vite eterne habes. Jo. 5. Scruta-
mini scripturas in qbus putatis vitam eternam habere. il-
le sunt q̄ testimonium p̄hibēt de me. Et lfe que te possunt
instruere ad salutē: s3 nō nisi p̄ fidē xp̄isti. Roma. 10. Simis
enī legis ē xp̄istus ad iusticiam omni credēti. Heb. 11. Si
ne fide enī impossibile ē placere deo. Rōnem autem ma-
nifestat dicēs. (Omnis rē.) Ubi ostendit qd sacre littere
sunt vie ad salutem. Et tria ponit. Nam cōmēdat scriptu-
ras ratione p̄ncipy. ratione effectus vtilis: et ratione vlti-

mi fructus ⁊ p̄fectus. Si enim cōsideres eius p̄ncipuz
habet p̄uilegiuz sup omnes: quia alie sunt tradite per ra-
tionem humanam: sacra autē scriptura est diuina ac diu-
nitus ispirata. z. pe. p̄. Nō enim volūtate humana allata
est aliquādo p̄phetia: s3 spūs sancto ispirati locuti sunt san-
cti dei homines. Job. 32. Inspiratio omnipotētis dat itel-
ligētiā. S3 dices quomodo omnis scriptura diuinitus
inspiratur cum fm̄ ambrosium omne verum a quocūqz di-
catur a spiritu scō est: Dicēdum est qd deus dupliciter ali-
quid operatur: scz immediate vt p̄prium opus sicut mira-
cula. Aliquid mediātibus causis iferiozibus: vt opera na-
turalia. Job. 10. Manus tue dñe fecerūt me rē. Que tamē
fiunt operatiōe nature. Et sic in hoie instruit itellectuz: et i-
mediate per sacras litteras: et mediate p̄ alias scripturas.
Effectus huius scripture est duplex. scilicet quia docet co-
gnoscere veritatē ⁊ suadet operari iusticiam. Joā. 14. Pa-
raclitus spiritus sc̄i docebit: scilicet cognoscēda: suggeret
operāda. Et ideo vtilis est ad cognoscēdam veritatē: ⁊ vti-
lis est ad dirigēdum in operatiōe. Est eniz ratio speculati-
ua: ⁊ est etiā ratio practica. Et in vtroqz sunt duo necessa-
ria: scz qd veritatē cognoscat ⁊ errorem refellat. Hoc enī
opus est opus sapiētis: scz nō mētiri ⁊ mentiētes refellere.
Quātum ad p̄mum dicit. Utilis est ad docēduz: scz verita-
tem. ps. Bonitatē ⁊ disciplinā ⁊ sciam doce me rē. (Itē
ad arguēdū q̄tum ad scōm. Tir. p̄mo. Ut sit potēs exhor-
tari in doctrina sana ⁊ eos qui cōtradicūt arguere. (Itē
q̄tuz ad practicā sunt duo necessaria: scz vt reducat a ma-
lo ⁊ ad bonuz inducat. ps. Declina a malo ⁊ fac bonuz rē.
Quātum ad p̄mum dicit. Ad corripiēdum quod est eripe-
re a malo. Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus va-
de ⁊ corripe eum inter te ⁊ ipsum solum rē. Job. 5. Beatus
homo qui corripitur a domino. Quātum ad secundum di-
cit. Ad erudiēduz in iusticia. Et hec omnia sacra scriptura
facit. Esa. 8. In manu forti erudiuit me rē. Sic ergo qua-
druplex est effectus sacre scripture: scilicet docere verita-
tem: arguere falsitatem: quātum ad speculatiuaz. Eripere
a malo: ⁊ inducere ad bonum: quātum ad practicā. vlti-
mus eius effectus est vt p̄ducatur homines ad p̄fectuz. Nō
enim qualitercūqz bonum facit: sed p̄ficiēt. Heb. 6. Ad p̄-
fectionē feramur. Et dicit. vt p̄fectus sit homo dei: qz nō po-
test homo cē p̄fectus nisi sit homo dei. Perfectum enī est
cui nihil deest. Tunc ergo homo est perfectus: quando est
paratus ad omne bonum: non solū ad ea q̄ sunt de necessi-
tate salutis: sed etiam ad ea que sunt supererogatiōis. Bo-
num autem facientes non deficiamus. Gal. vltimo.

CAP.

III.

Estificoz coraz deo ⁊ iesu xp̄o qui
iudicaturus est viuos ⁊ mortuos:
⁊ per aduentum ipsius ⁊ regnum
eius. predica verbuz: insta oportu-
ne importune: argue: obsecra icre-
pa in omni patientia ⁊ doctrina. Erit eniz tem-
pus cum sanam doctrinam non sustinebunt: s3
ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros
p̄urientes auribus. ⁊ a veritate quidem audi-
tum auertent. ad fabulas autem conuertentur.
Tu vero vigila: in omnibus labora: opus fac
euāgeliste: misteris tuū ipe: sobrius esto.

P̄remissis periculis tempoz nonissimoz ⁊ ydoneitate
thimothēi ad resistēdū: hic ostēdit quomodo resistat. Et
p̄mo ponitur monitio. Secdo eius necessitas ibi. (Erit
enim rē.) Item p̄mo ponit eius cōtestatio. Secundo ad

Ad thimotheum II.

monitio ibi. (Predica vobis etc.) In prestantione sunt duo consideranda. scilicet coram quibus contestetur et per quem. Contestatur autem coram duobus. scilicet coram eo qui est nostra beatitudo. et coram eo qui nos in beatitudine introducit. Beatitudo autem nostra deus est. ps. Beata gens cuius est dominus deus eius etc. Et ideo dicit. Coram deo. id est teste induco deus quod hanc monitionem facias. Dic enim testis non decipies. 2^a Cor. 1^a. Ego autem deus testis inuoco in animam meam etc. Et christo cuius est introducere in beatitudine. Ro. 1^a. Per quem et accessum habemus per fidem in gratiam istam etc. Vel corporaliter introducit quidem: quia ipse iudicaturus est viuos. et tunc viuos dicit illos quod viui reperientur in aduentu eius qui morientur quidem: scilicet quod in modico tempore resurgent dicuntur viui. 1^a Thes. 4. Nos qui viui sumus qui residui sumus in aduentu domini non peruenimus eos quod dormierunt etc. Vel viuos dicit bonos: scilicet qui viuunt vita gratie. 1^a Jo. 3. Qui non diligit manet in morte etc. Et hos etiam indicat. Act. 10. Ipse est qui constitutus est a deo iudex viuorum et mortuorum. Sed cum christus sit deus quomodo vult hic hac copula coram deo et christo. Respondeo. potest dici quod dicitur coram deo scilicet pro et christo. id est filio. Pater enim est fons diuinitatis: et contestatur per duo desiderabilia sanctis. primum est aduentus christi. Luc. 12. Similes hominibus expectantibus dominum suum qui reuertatur a nuptiis etc. Apoc. 17. Veni domine iesu. Secundum est regnum eius. Mat. 6. Adueniat regnum tuum. Regnat quidem super omnia potentate super omnem creaturam. Mat. 28. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Sed spiritualiter in sanctis regnat in presentia per gratiam: et in futuro per gloriam. Qui sancti non sunt de hoc mundo. Ioan. 18. Regnum meum non est de hoc mundo etc. Sed hoc regnum hic inchoat: sed in futuro consumabitur quando omnia regna ei subiciantur et volentia et nolentia. ps. Donec ponas inimicos tuos etc.

Consequenter cum dicit. (Predica vobis etc.) ponit monitio et hoc ut instet doctrine que est duplex. Una ad omnes quam ponit per. Alia ad aliquos: et hanc ponit secundo ibi. (Argue etc.) Item primo monet eum ad generalem doctrinam exequendam. Secundo docet modum. Dicit ergo. Predica vobis etc. scilicet euangelium. Marci 16. Euntes in mundum predicate euangelium omni creature etc. In predicatioe duo sunt: scilicet denunciatio veritatis: et instructio ad mores. Et hec duo de predicatore facere. Luc. 11. Incipiens a moysi et prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis etc. Modus est cum istantia et continuatione. Unum dicit. Instat oportune: importune. 2^a Cor. 11. Instantia mea quotidiana etc. Sed dicit. Importune. Contra. Ecc. 10. Ex ore fatui reprobabitur parabola. non enim dicit illam in tempore suo. Item puer. 15. Sermo opportunus optimus est. Dicendum est: quod predicator secundum veritatem semper de predicatore oportune: scilicet secundum estimationem falsam audientium de predicatore importune: quia predicator veritatis semper est bonis opportunus: et malis semper importunus est. Jo. 8. Qui ex deo est verba dei audit. propterea vos non auditis: quia ex deo non estis. Ecc. 10. Quia aspera est nimium sapientia indoctis hominibus etc. Si homo. non vellet hanc suare oportunitatem ut diceret his qui volunt audire prodesset tantum iustis: sed oportet quod aliqui etiam predicet malis ut conuertantur. Et ad hoc addit importune. Esaie. 58. Clama ne cesses etc.

Consequenter cum dicit. (Argue etc.) ponit doctrinam in speciali quam primo ponit. Secundo modum ibi. (In omni patientia etc.) Constituens autem aliquem spiritualiter potest eum instituere. Vel de pertinentibus ad fidem. puta ut doceat veritatem et remoueat errorem. Et contra hoc primum dicit. Argue scilicet errores. Tit. 2. Argue cum omni imperio. Vel de pertinentibus ad bonos mores et ad hoc de inducere aliquando bonum et superiorem. et tunc de placide et benigne monere. Unde dicit. Obsecra. 2^a Thim. 4. Seniores ne increpaueris: sed obsecra ut prem. Gal. 6. Vos qui spirituales estis debetis instruere in spiritu lenitatis. Et

spaliter si non peccat ex malitia. Si autem instituat malum debet eum increpare. Tit. 2. Quia quamquam increpa illos dure ut sani sint in fide etc. Job. 5. Increpationem domini ne reprobes etc. Sed quis modus: In omni patientia ne iras appareas et ex ira instruas: sed tranquille. puer. 19. Doctrina viri per patientiam nascitur etc. ps. Bene patientes erunt ut annuncient. Item doctrina. scilicet de his que ad fidem et in his que ad mores. Jere. 23. Passent vos in scientia et doctrina.

Deinde cum dicit. (Erit enim etc.) ostendit necessitatem monitionis promissam. Est autem triplex necessitas predictorum. Et prima ex parte audientium. Secunda ex parte thimothei ibi. (Tu vero etc.) Tertia ex parte apostoli ibi. (Ego enim iam etc.) Circa primum duo facit. quia primo proponit necessitatem. Secundo exponit dictum suum ibi. (Et a veritate etc.) Necitas prima est auditorum peruersitas in audiendo. ut vilia nolint audire sed curiosa. Dicit ergo contra ad primum. Instat dum noluit audire sanam doctrinam. Nam erit tempus quando erunt mali doctores. Act. 20. Ego scio quoniam lupi rapaces intrabunt in vos post discessionem meam etc. Unum dicit. Non sustinebunt. id est erit eis odiosa verba doctrina. scilicet christi. puer. 8. Iusti sunt omnes sermones mei. non est in eis prauum quid neque peruersum etc. Alia peruersitas quia volunt inordinate audire curiosa et noxia. puer. 10. Usquequo paruuli diligitis infantiam: et stulti ea que sunt sibi noxia cupiunt et imprudentes odibunt sciam. Io. 8. Sed ad sua desideria coaceruabunt. id est multiplicabunt etc. Contra quos dicitur Jaco. 3. Nolite plures magistri fieri fratres mei scientes quoniam maius iudicium sumitis. Et est coaceruatio quando indigni et insufficientes multiplicantur: et magis coaceruatio est si fiat quattuor idigni quam si centum boni: quia ut habet. Sap. 6. Multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum etc. Esa. 30. Loquimini nobis placetia. Et hoc est secundum suam desideria: quia vult audire vnum: alius alius. et sic querunt diuersos magistros. Et dicit. Purietes auribus: scilicet auditores. Puritatem debent habere in pedibus quod non vult quiescere. In auribus vero quod semper audire vult noua inaudita et curiosa et quibus noxia. Act. 17. Athenienses ad nihil aliud vacabant nisi aut discere aut audire aliquid noui. Et ideo multiplicat doctrina heretica. puer. 19. Ad futurum dulciores sunt et panis absconditum suauior etc.

Consequenter cum dicit. (Et a veritate etc.) exponit deum et primo exponit quod dixerat quod sanam doctrinam non sustinet cum dicit. (A veritate etc.) Sana doctrina est quando non habet admixtam falsitatem. Ergo sanam doctrinam non sustinet dum vitat non lunt audire. Osee. 4. Non est veritas et non est misericordia et non est scientia in terra etc. Ioan. 8. Si veritatem dico vobis: quare non creditis mihi etc. Secundo quod dixerat coaceruabunt etc. exponit cum dicit. Ad fabulas autem conuertentur. Fabula est composita ex miris in quibus deficit veritas. Et talia homines habentes in auribus puritatem volunt audire. 1^a Thim. 4. Ineptas et inanes fabulas deuota etc.

Deinde cum dicit. (Tu vero etc.) ponit necitatem ex parte thimothei cui erat officium commissum: et ideo necitatem erat quod predicaret. Et primo monet eum ad sollicitudinem. Secundo inducit eum ad laborem. Tertio moderat laborem. Dicit ergo. Tu vero etc. Quasi dicit. Isti sic faciunt. Tu vero etc. Mat. 24. Vigilate: quia nescitis quoniam hora dominus venturus sit etc. Luce. 12. Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis super praegregem suum etc. Ro. 12. Qui preest in sollicitudine. Sed quia sollicitudo sine labore inanis est. ideo primo inducit ad vltimum laborandum. Secundo determinat in quo est laborandum. Tertio laborandi necessitatem. Dicit ergo. Vigila et sic quod aliquid facias: et ideo labora. Sapient. 3. Bonorum laborum gloriosus est fructus etc. Et hoc in omnibus: id est in omni genere hominum. Esaie. 32. Beati qui seminatis super omnes aequas etc. Marci vltimo. predicate euangelium omni creature. Unde moyses determinat in quo est laborandum dicens:

Opus fac euāgeliste. i. euāgelica. Hoc enī est nobile opus: qz ad hoc xps est missus. Luc. 4. Alijs ciuitatibus opz me euāgelicare: qz ideo missus suz. Esa. 41. Primus ad syon dicet. Ecce adsum et hierlm euāgelistā dabo. Euāgelista aut dicitur aliqñ qui scripsit euāgelii: et sic sunt quattuor: qñqz qui predicat ipm. et sic dñs hic: et Ephef. 4. Necessitas aut huius laboris: qz est ministeriū tuū: et iō tibi cōmissum imple. s. pdicādo. Col. 4. Dicite archippo. vide ministeriū quod accepisti in dño: vt illud impleas. Ille aut implet officiū euāgeliste qui verbo predicat et opere implet. Act. p. Cepit iesus facere et docere. Cōsequēter inducit ad moderantiam dicens: Sobrius esto. vel sobrietate corporali que decet pdicatorez. Ebrietas enī ē inimica sapie. Eccles. 2. Cogitauī abstrahere a vino carnez meas. Vel potius sobrietas ponit hic p discretionē. Actū. 26. Verba sobrietatis et veritatis eloquoz. p. Petri. 5. Sobrius estote et.

Clectio.

II.

Eso enim iam deliboz et tempus resolutionis mee instat. Bonuz certamē certauī: cursum consumaui: fidez seruauī. In reliquo reposita est mibi corona iusticie: quā reddet mibi dñs in illa die iustus iudex. Non solum autē mibi: sed et his qui diligunt aduentuz eius.

Supra monuit euz vt instaret doctrine. et hoc ppter audientes et ppter ipm thimotheuz: hic inducit tertiā necessitatē ex parte apostoli. et est qz in breui erat subtrahēdus de mūdo. Et pmo pñunciat suā mortē imminere. Scdo mādāt qz visitet euz ibi. (Festina et.) Circa pñmz duo facit. Primo designat instantia mortis eius. Scdo securitas morientis ibi. (Bonū certamen et.) Circa pñmz duo facit: qz pmo nunciat passiones qz patiebatur. Scdo pdicit mortē qz expectabat ibi. (Et tēpus mee et.) Quātū ad pñmz dicit. Ego enī et. quasi dicat. Statiz ego deliboz. Sanctoz aut passio dñs imolatio. Phil. 2. S3 et si imolor sup sacrificiū et obsequiū fidei vř gaudeo et. ps. Tibi sacrificabo hostiaz laudis. s. p te patiedo. Antiquus in sacrificijs que ex humi dis offerebant qdas fiebat pregustatiōes. et he vocabant delibationes. Ro. 11. Quasi delibatio sancta est et massa et. Et ideo vocat passiones iminentes delibationes. Et quis iam diu sim has exptus tempus tamē resolutionis mee instat. Est aut duplex resolutio. scilicet a corpe. Eccles. vlti. Et reuertat puluis in terrā suam vnde erat: et spūs redeat ad deū qui dedit illū. Item est resolutio corporis in puluere. Heñ. 3. Puluis es et in puluere reuertēris.

Deinde cū dicit. (Bonuz et.) ostendit securitatē sue mortis. S3 sciēdus est qz est differētia iter mortē iusti et peccatoris: qz vt dñs puerb. 11. Mortuo hoie impio nulla erit vltima spes. Quia enī spem h3 in istis rebus trāstozys: iō spem nō h3 in eternis. Sed iustus h3 spem in eternis et nō in terrenis. Primo g ponit meritū sue securitatis. Scdo securitatē de premio ibi. (In reliquo et.) Merituz huius vite est in tribus. s. in resistēdo malis. In pficiendo in bonis. In bñ vtēdo dei donis. Primū dñs qdā certamē. S3 certamē dñs bonū: pmo si sit p bonis: puta si sit p fide et iusticia sicut apli. Jude. p. De cōi vř salute nece habui scribere vobis deprecās supercertari semel tradite sanctis fidei. Ecc. 4. Pro iusticia agonizare p aia tua et vsqz ad mortē certa p iusticia. Scdo ppter moduz certaminis: s. s. sollicitē et legitime certet. supra. 2. Nō coronabit nisi qui legitime certauerit. p. Cor. 9. Sic pugno nō quasi aerē verberās s3 castrigo corp meū et. Tertio ppter difficultatē certaminis. Sap. 10. Et certamē forte dedit illi vt vinceret et. et profe-

ctū in bonis qd ē. C S3 notat cursum. p. Cor. 9. Sic currite vt cōprehēdatis et. Et dñs cursum pfectus scōz: qz cū festinatōe currūt vt meliorātes consumāt agitati stimulis charitatis. Heb. 4. Festinemus g ingredi in illā requiē et. ps. Viam mandatorū tuoz cucurri. S3 adhuc certamen et cursum mortis restabat. g nō cōsumauerat cursum nec certauerat. Dicēdū ē qz sicut homo q bñ icipit et itēdit finire h3 pfecte: sic et apls iam enī iceperat et finire itēdebat. Bonus vsus donoz dei est duplex. s. cōseruatio fidei: et iō dicit. Fidē seruauī qd fac q vitur donis dei ad glām dei et salutē pximoz. Matt. 24. Quis putas est fidelis seruus et prudens: quē cōstituit dñs sup familiā suaz: et. p. Tibi. p. Fidēle me existimauī ponēs in ministerio et. Vel seruauī in me vtutē fidei. Ro. 14. De qd nō ē ex fide pctū est et. ppter qd. Mat. 10. Estote prudētes sicut serpētes. i. custodite fidē tāqz caput et fundamētū virtutuz.

Deinde euz dicit. (In reliquo et.) ponit spes de premio qd pmo ponit. Scdo ostēdit datorē ei⁹ ibi. (Quā reddet et.) Tertio ponit participes premij ibi. (Qui diligūt et.) Dicit g. Ex quo pugnaui et cursum consumaui: nihil restat nisi qz coroner. Corona iusticie dñs quā de⁹ ex sua iusticia reddet. S3 cōtra: qz vita eterna ex grā dat. Rom. 6. Hra dei vita eterna. et cap. 8. Nō sunt cōdigne passioēs huius temporis ad futurā glām et. Nō g ex iusticia. Respōdeo. Dicēdū ē qz est ibi grā qm ad radicē merēdi: iusticia qm ad actū qz pcedit ex volūtate. vel corona que dat ex iusticia: qz datur iustis fm opa iusta. Esa. 3. Dicite iusto qm bñ fructuz adinuētionū suarū comedet et. Nec corona duplex est: qz daz pncipalis. quedā scōaria. Pna ē premiū eēntiale que nihil est aliud qz gaudiū de vitate. Esa. 28. In illo die erit dñs exercitūū corona glorie et fertuz exultationis residuo ppli sui et. Deus est g corona nostra. Scda est corona que debet spālibus operibus et hec est aureola. et vna debetur martyribus. supra. 2. Nō coronabit nisi qz legitime certauerit et. et ad hoc ē qd dicit. Bonū certamē certauī. Alia debetur virginibus. Sap. 4. In ppetuuz coronata triūphat incoinquinatoz certaminū premiū vincens et. Et ad hē. Cursum cōsumauī. Apoc. 14. Vi sequunt agnū et. Tertia ē doctoz. puer. 4. Dabit capiti tuo augmēta gratiarū et corona inclita pteget te. Et ad hē dicit. Fidē seruauī. Et dicit reposita. i. fm eternā pdestinationē reuata. supra. p. Scio cui credidi: et certus suz qz potēs est deposituz meū fuare in illuz die. Dator hui⁹ est de⁹. iō dicit quā reddet mibi dñs. s. p suā iusticiā in illa die. Naz hec ē corona glie: et hec ē duplex. s. aie: et h reddit sanctis in illa die. i. in morte. Unde hic dicit. Tempus mee resolutionis instat. et Cor. 5. Si ter restris domus nostra hui⁹ habitatiōis dissoluat qz edificatiōē habemus ex deo et. Alia est corpe: et hec reddetur i illa die. s. iudicy. p. Cor. 15. Semiat in ignobilitate et. Participes hui⁹ sunt oēs sci. Un dicit. Nō solū et. s. reponitur. Apoc. vlt. Veni dñe iesu. Cant. 5. Veniat dilect⁹ me⁹ in ortū suū vt comedat fructū pomoz suoz et. Qui nō diligūt deū nihil hnt: vt diligāt adnētū ei⁹. Amos. 5. Ueb dñs dñs tibus die dñi: qz corona soluz charitati debet. Jo. 14. Qui diligit me diliget a pte meo et ego diligam eū et manifesta ho ei meipuz.

Clectio.

III.

Estina ad me venire cito. Bemus. n. me dereliquit diligens hoc seclm et abijt thessalonicam: crescens in galatiam. titus in dalmatiā. lucas est mecum solus. Marcū assume: et adduc tecuz: est enim mibi vtilis in ministerio. Tibi cum autem misi ephesum. Penulam quam

reliqui troade apud carpi veniens affer tecuz:
7 libros: marime autem membranas. Alexan-
der erarius multa mala mihi ostēdit: reddet il-
li dominus fm̄ opera eius: quem 7 tu deuita.
Valde enim restitit verbis nostris. In prima
mea defensione nemo mihi affuit: s̄ omnes me
dereliquerunt. non illis imputetur. Dominus
autem mihi assistit 7 confortauit me. vt per me
predicatio impleatur. 7 audiāt omnes gentes
7 liberat⁹ sum de ore leonis. Liberauit me do-
minus ab omni opere malo. 7 saluum faciet in
regnum suum celeste. cui gloria in secula secu-
loruz. Amen. Saluta puseā 7 aquilaz 7 onesi-
phori domum. Erastus remansit corinthi. tro-
phimum autem reliqui infirmū mylethi.

¶ Rogat visitari. Et p̄mo vocat eum ad se. Secūdo signi-
ficat suum statum ibi. (Alexander ꝛc.) Tertio concludit
epistolarem salutationē ibi. (Salutant te ꝛc.) Item p̄mo
mandat vt veniat. Secūdo assignat ei sociū ibi. (Marcū
assume ꝛc.) Tertio ostēdit qd deferat ibi. (Pennulā ꝛc.)
Circa p̄mū duo facit. qz p̄mo vocat eum. Secūdo cām vo-
cationis assignat ibi. (Demas ꝛc.) Dicit ḡ. Qz in breui suz
recessurus de mundo: festina ꝛc. 7 hoc vt inuicē cōsolaren-
tur 7 vt iuuarent eū in predicatione euāgelij: pro quo erat
sollicitus in vinculis existēs. Prover. 18. Frater qui adiu-
uatur a fratre quasi ciuitas firma. Causa vocatiōis est: qz
societate debita erat destitutus. Et p̄mo a quodā qz ppter
suaz culpā recesserat. Scdo quia quosdā miserat ad pre-
dicandū. Dicit ḡ. Demas enī ꝛc. i. p̄posuit amorem huius
seculi amori meo. p̄ Jo. 2. Si quis diligit mundū non est
charitas patris in eo ꝛc. ¶ Crescens. qdā discipulus abijt
in galatiā missus ab apostolo. Titus ē missus ab eo abijt
in dalmatiaz. vbi finaliter dicit fuisse episcopus. Job. 38.
Tunquid mittes fulgura 7 ibunt: Lucas ꝛc. hunc reti-
nuit in predicatione euāgelij in qua fuit gratus. 7. 2. Cor.
8. Cuius laus est in euāgelio p̄ oēs ecclesias.

¶ Deide cū dicit. (Marcū ꝛc.) assignat ei sociuz ꝛc. Et cir-
ca hoc duo facit. quia p̄mo assignat ei socium. Secūdo hu-
ius rōnem. hic marcus alio noie d̄r Joānes 7 consobrinus
barnabe. Act. 15. d̄r qz barnabas volebat assumere marcū:
s̄ paulus nolebat. Et ppter hoc dissensio facta est iter eos
ita vt discederet ab eis. Col. vlti. Marcus 7 sobrinus bar-
nabe. Rō est: qz est multipl̄r utilis ꝛc. Titicuz ꝛc.

¶ Deide cuz dicit. (Pennulā ꝛc.) Dicit qd portet. Carpus
est sanctus qdam. Pennula fm̄ hieronymū erat volumē
legis quod habebāt in carta per modū rotuli. 7 hoc vocat
pennulā. vel p̄nula dicit vestis aliqua. S̄ fm̄ Chriosto-
mū erat vestis cōmunis. Et qz apostolus rome erat paup
nō accipiens ab alijs. ideo voluit vt vestis sibi portaretur.
Deymo dicit qz erat specialis vestis in signuz nobilitatis.
Unde Act. 22. Paulus dixit se ciuez romanū. Pater. n.
pauli seruiert romanis in tharso cilicie: 7 ex B factus fuit
ciuis romanus: 7 p̄nula erat vestis in signū cōsulis. Et for-
te pater suus erat ibi cōsul. vel pennula dicit mantica vbi
erāt libri quod videt qz segtur. Et libros. S̄ quid aposto-
lo de libris pleno spiritusco: Itē instabat sua resolutio. Re-
spondeo. Dicēdū est qz ppter duo. Primo vt in legēdo ha-
beret solaciū. p̄ Macha. 12. Dñtes solatio sanctos libros
qui sunt in manibus nostris ꝛc. In libris enī est remediuz
cōtra tribulatiōes. Vel dicit hoc ne perderent: s̄ remane-
rent fidelibus. Itē q̄to magis appropinquabat morti tan-

to magis instabat seruitio scripturaruz sicut de ambrosio
d̄r qz vsqz ad vltimā egritudinē non cessauit scribere. Vñ
scribēs illū psalmuz. Magnus dñs 7 laudabilis nimis ꝛc.
mortuus est. Membrane sunt carte nō scripte vel cedulo
vbi scripserat epistolas vel pdicationes suas.

¶ Deide cū dicit. (Alexander ꝛc.) ostēdit q ap̄ ipm fuerūt
7 q apud ipsuz sunt. Et p̄mo ex parte hoium. Scdo ex pre-
dei ibi. (Dñs aut̄ mihi assistit ꝛc.) Iteruz p̄ma in duas. Qz
p̄mo significat ei de quodaz qz ei aduerfabat. Scdo de ne-
gligētia eoz qui eū nō iuuabāt ibi. (In p̄ma mea ꝛc.) Itē
p̄mo p̄mittit culpaz inique impugnātis. Scdo ostēdit pe-
nā eius futurā ibi. (Reddet ei ꝛc.) Tertio ostēdit quomō-
dit etiā fm̄ eccliam puniēdus ibi. (Quē 7 tu ꝛc.) Videt qz
hic Alexander fuit artifex eris vel custos erarij. 7 erat de
his qui dixerūt legalia eē de necessitate salutis seruanda.
p̄ 2bi. p̄. Circa fides naufragauerūt ex qbus est hymene⁹
7 alexander ꝛc. Et dicit qdam qz iste est. de quo d̄r Actū
19. Qz concitauit seditionē in aplm: s̄ nomen dissonat qz il-
le demetri⁹ hic alexāder. 7 locus. qz illud ephesi: istud ro-
me fuit. Et subiungit multa ꝛc. Et nota qz nō dicit fecit: s̄
qz ostēdit: qz impy aduersus iustos aiūm ostēdere possunt
s̄ nō semper expleat. Jerem. p̄. 2. 15. Bellabūt aduersuz te
7 nō preualebūt: qz ego tecū sum ꝛc. Job. 5. Qui dissipat co-
gitatiōes malignoz ne possint adimplere manus eoz qd
ceperunt. Qui apprehendit sapiētes in astutia eoz 7 cōsi-
lium prauorum dissipat.

¶ Deide cū dicit. (Reddet ei dñs ꝛc.) ponit penā ei⁹ futu-
rā. S̄ nota qz nō ponit vbi opratiū reddat: s̄ dicit red-
det: qz significat penā eē paratā a deo. qd p̄uideat apls
ex ei⁹ p̄tinacia. ps. Qz tu reddes vnicuiqz iux̄ opa ei⁹. Tñ
cū h̄ qz referuat ei pena in futurū ecclia d̄z ēt eum punire
excōicādo. Vñ subiūgit. Quē 7 tu deuita. s̄ tāqz hereticū.
Tit. 3. Vereticū hoīem post vñā 7 scdaz correctiōez deuū-
ta ꝛc. Lūi⁹ ēt dicit reddit rōnē dicēs. Valde enī ꝛc. Act. 7.
Vos semp̄ spūscō resistitis ꝛc. ¶ In p̄ma mea. pōit negli-
gētiā nō iuuatiū eū: 7 p̄mo resp̄ndit eoz culpā. Scdo pe-
t̄ eis veniā ibi. (Nō illis iputē.) Dicit ḡ. In p̄ma mea ꝛc.
Blo. dicit qz apls sepe p̄tra alexādrū prane docētē pugna-
uit 7 in p̄sona nullus ei affuit: s̄ hic nō videt eē sensus ei⁹:
qz iste alexāder nō erat tātus qz apls idigeret alijs ad dis-
putādū eū eo: s̄ dicēdū est qz sic d̄r Act. 25. Paulus appel-
lās missus ē romā. 7 iō oportuit qz p̄ntare cesari vt discu-
teret missionis sue cā: 7 indei venerūt p̄tra eū. Et hoc apls
appellat suam p̄mā defensionē. In qua discipuli defuerūt
ei: timentes ne a crudeli nerone punirent. Ecc. 5. Respi-
ciēs eram ad adiutoriū hoīum 7 non erat ꝛc. Esa. 63. Toy-
cular calcami solus 7 de gentibus nō est vir mecū ꝛc. Sed
possz dici qz hoc fuit: qz a p̄ncipio nullus sciuit. S̄ hoc est
falsum: imo ex quadā pusillanimitate recesserūt. ps. Elon-
gasti a me amici 7 p̄ximū meū 7 notos meos a mis̄ia ꝛc.
Job. 6. Fratres mei preterierunt me ꝛc. sed quia fecerūt
ex infirmitate orat pro eis 7 non excommunicat. Luce. 6.
Orate pro calūniantibus vos.

¶ Deide cū dicit. (Dñs aut̄ ꝛc.) ostēdit qd agit circa eū ex
pte dei. cui⁹ auxiliū p̄mo ponit. Scdo hui⁹ effectū ibi. (Et
audiāt ꝛc.) Dicit ḡ. Dēs me dereliquerūt: s̄ vbi deest hō
offer se de⁹. ps. Quñ p̄f me⁹ 7 mater mea dereliquerūt me.
dñs aut̄ suscepit me ꝛc. Vñ dicit. Dñs mihi assistit. s̄ ad ad-
iuuādū me. Jere. 20. Dñs mecū est tāqz bellator fortis ꝛc.
ps. Providebas dñm in cōspectu meo semp̄ qm̄ a dextris
est mihi ne cōmouear. Et quomō: fortitudinē animi dan-
do: vt nō stupecerem coram cesare. Ezech. 3. Manus dñi
erat mecū me confortans. Et hoc vt per me ꝛc. quod imple-
tur quando ad plures diffundit 7 quando quod ore dicit:
opere implet. Actū. 9. Vas electionis ꝛc.

C Deinde cuius dicit. (Et audiant etc.) ponit effectus auxilij diuini. Et primo quatum ad preterita. Secundo quatum ad futura. Tertio agit gratias. Sed duplex est beneficium circa preterita. scilicet liberationis a culpa et a pena. Dicit ergo. Dominus mihi assistit: et ideo in illa uocatione liberatus fui: quia non fui cōdemnatus a celsare: sed pmissum est mihi quod irem quo uellez. Et ideo dicit. Et audiāt etc. ut scilicet alij secum cōfortentur ad ueniēdū. ps. Annūciatē iter gentes gloriā eius etc. Et ut iudeoz insultatio deprimerez. Et subdit. Liberatus suz de ore leonis. id est de crudelitate Neronis. puerb. 19. Sicut fremitus leonū ita ira regis. puer. 28. Leo rugiens et uisus esuriēs princeps impij sup pplm pauperē. Secundo liberatus fuit a culpa. Unde dicit. Liberauit me dñs ab omni ope malo. Aliqui uo liberant a pena icidentes in culpā negatiōis a fide. ps. Eripuit me de inimicis meis fortissimis etc. Et hoc p deu. Sapi. 8. Non possum eē continēs nisi deus det etc. In futuro saluus faciet etc. Esa. 45. Israel saluatus est in dño salute eterna. Et dicit. In regnū celeste. Luc. 22. Ego dispono uobis sicut disposuit mihi pater meus regnū. Matt. 5. Merces uestra copiosa est in celis. Et ideo agit gratias dicens. Cui est gloria. p. Thim. p. Regi seculoz.

C Deinde cū dicit. (Saluta etc.) iniungit ei alioz salutatio nē. Secundo eum salutatur ex parte alioz. Tertio ex parte sua. Item circa pīmū pmo iniungit alioz salutatio nē. Secundo determinat tempus ueniēdi. Dicit ergo. Saluta pūscēz que est mulier et aquilam uirum pūscē quos pmittit: quia forte deuotiores. Itēz onesiphori domum. Sed quare nō eum sed domum: quia forte mortuus erat: et ideo salutat familiam. Uel forte: quia erat cum eo rome. Determinans tempus: pmo ostendit necessitatem. Secundo prosequitur propositum. Necessitas est propter alios remanentes in alijs et alijs locis. Item propter turbationes maris.

C Deinde ponit personas salutantes et patet. Et modo cōsuetone ne corrumpat epistola scribit manu sua. Gratia autē uobiscum. Amen.

C Explicat deuotissima postilla sanctissimi doctoris Thomae de aquino ordinis fratrum predicatorum sup secunda epla beati apostoli Pauli ad thimothēū.

C Incipit pulcherrima expositio eiusdē angelici doctoris beati Thomae de aquino ordinis fratrum predicatorum sup epistola eiusdē gloriozi doctoris gentium apostoli Pauli ad Titum. **C** Prologus.

Sciret p̄familias etc.

Luc. 12. Per patrem familias significatur prelatus ecclesie propter tria que debz exhibere scilicet generationem ad fides. eruditionem ad salutem. custodiam ad securitatem. Primum quidem: quia sicut est uita corporalis per animam: ita spiritualis per fidem. Abachuc scdo. Iustus autēz meus ex fide uiuit. Et sicut ad uitam carnalem generatur quis per emissionē seminis corporalis: ita ad uitam spirituale per infusionem seminis spiritualis: quod est uerbum dei. Matth. 13. et pme Loin. 4. Per euangelium ego uos genui. Item per eruditionē. Ecclesiastici. 7. Sily tibi sunt erudi illos. Esa. 48. Ego dominus deus tuus docens te uilia. Item protectionē ad tutelam. Deutro. 32. Circumduxit eum et docuit etc. **C** Quilibet enim prelato committitur cura subditorum. 3. Regū 20. Custodi uiruz hunc qui si lapsus fuerit: erit aia tua pro aia eius etc. Et Debreo. 13. Ipsi peruigilat quasi rōnez red ditori pro aiabus uestris. Sed ad hanc gnōnem regitur scia. Osee. 4. Quia tu sciam repulisti et ego repellam te ne sacerdotio fungaris mihi etc. Et ideo dicit. Si sciret. Regrif

eni quod sciat. Item ad eruditionēz regitur quod sit sollicitus. Roma. 12. Qui p̄ceest in sollicitudine. Luce. 2. Pastores erāt in regione eadē uigilantes et custodiētes uigilias noctis supra gregem suum. Ad custodia uo fortitudo regrif ad protegēdūz. p. Macha. 3. de iuda machabeo. Induit se loricaz sicut gigas et succinxit se arma bellica sua in plus et ptegebat castra gladio suo etc. Et ideo dicit. Et nō sineret etc. i. ecclesiam. p. Thim. 3. Ut scias quomō oporteat te cōuersari in domo dei que est ecclesia dei etc. Nec domus est dei sic dñi. et prelati sicut famuli. Debr. 3. Moyses quidēz erat fidelis in tota domo illius tāq̄ famulus etc. xps uero tanq̄ filius in domo sua. Nec pfoditur a fure. id est heretico. Abdie. cap. unico. Si fures itroissent ad te: si latrones per noctēz quomodo cōticiuisses: Qui dicitur fur: qui occulte uenit et graditur in tenebris. Unde fur a furio dicitur: quod est obscurus. Sic isti per obscura dogmata. prouer. 9. Aque furtiue dulciores sunt et panis absconditus suauior etc. Item ex peruersa intentione: quia intendunt occidere. Joā. 10. Sur non uenit nisi ut furetur et mactet et perdat. Itēz ex modo itrandi quia non per hostium. p. Jo. 4. Et ois spūs q̄ soluit iesus ex deo non est: et hic est anti xps etc. Sic ergo ex p̄missis trahitur conueniēter intentio huius epistole: in qua apostolus instruit titū quomō regat ecclesiam: ut patet in argumēto.

CAP.

P Aulus seruus dei: apostolus autē iesu christi p̄m fidem electoz dei: et agnitionem ueritatis que p̄m pietatem est in spem uite eterne: quā p̄missit qui nō mentitur deus ante tēpora secularia. Manifestauit autem temporibus suis uerbum suuz in predicatione. que cre dita est mihi p̄m p̄ceptū saluatoris nostri dei. Tito dilecto filio p̄m cōem fidez: gratia et pax a deo patre et xpo iesu saluatore nostro.

C Dec epistola diuiditur in salutatio nēz et epistolares narrationem ibi. (Huius rei etc.) In p̄ma p̄mo ponitur persona salutans que notificatur triplr: scz ex nomine cum dicit. Paulus. quod significat humilitatem. p̄me Loin. 15. Ego sum minimus apostolorum etc. Item ex conditione cuius dicit. Seruus. ps. Domine ego seruus tuus. Contra. Joā. 14. Jam non dicam uos seruos etc. Respondeo. sancti quādoq̄ dicuntur serui: quādoq̄ non: sed filij. Duplex enim est seruitus. Una est ex timore que non competit filiatio ni dei: sed con diuiditur contra eam. Roman. 8. Non accipistis spirituz seruitutis iterum in timore etc. Alia ex amore que consequitur filiationem dei. Et ratio huius distinctionis est: quia liber est causa sui qui operatur quod uult. seruus uero est qui est causa alterius. Sed triplex est causa que est principium operis: scilicet finalis formalis et efficiens. Si ergo propter causam finalem sic omnes sancti sunt serui dei: quia omnia per deum faciunt. p̄me Loin. 10. Siue manducatis siue bibitis uel aliud qd facitis omnia in gloriā dei facite. Et hoc est ex amore a quo p̄cedit quod oia opemur p̄pter deuz. Si uero p̄pter cām mouentēz q̄ est extrinseca et compellit sic est seruitus timoris: et est malorū. Si p̄pter cām formale sic est habitus inclinans. Et sic qdam sunt serui peccati. qdam serui iusticie: quia p̄m habitum inclinatur ad malum uel ad bonum. Itēz ex auctoritate cum dicit. Apostolus. Luc. 6. Elegit scz super omnes fideles duodecim ex ipsis quos etiam apostolos nominauit. Ephes. 4. Primum quidēz apostolos. Et describitur primo ab actore cū dicit. Iesu xpi. quia ab ipso est electus